

د بل ترواک

لاندې هېواد کې ټاکنې تشه دوکده

لیکونکی: هلال خېل

دا حقیقت ټولو ته پوره څرگند دی، چې د امریکا متحده ایالتونو او انډیوالانوو زموږ سپېڅلی هېواد افغانستان د ترهگری سره د مبارزې، افغان ولس ته د غربي ډموکراسۍ ډالۍ کولو، افغانستان کې د بشري حقونو د ساتنې او د افغانستان د بیا رغونې د غولونکو شعارونو په نامه د ۲۰۰۱ زیڅ کال راپدې خوا د پوځي یرغل په نتیجه کې تر خپلې ولکې لاندې راوستلی دی. څه ناڅه ۷ کاله کېږي، چې د افغانستان سیاسي، اقتصادي، پوځي او ټولنیزې چارې په مستقیمه توګه د امریکا د متحدو ایالتونو او ملګرو له خوا بې کنترول اداره کېږي.

په افغانستان کې تش په نامه واکمنان حتا د یو والي او نورو کارکوونکو د بدلون او ګوښه کولو واک او اختیار نه لري. ولسمشر ښاغلی کرزی، کابینه، د پارلمان غړي، او نور لوړپوړي دولتي چارواکي د امریکایي مامورینو په صفت دندې سرته رسوي. په کراتو مو ولیدل او وینو، چې د امریکا او ناټو بې رحمه ځواکونه هره ورځ بې ګناه او مظلوم افغانان او په ځانګړې توګه پښتانه بې له کوم ثبوت څخه د القاعده او طالب په نومونو وژني، کلي، کورونه او کروندې یې وېجاړوي، خو تش په نامه ولسمشر کرزی چې پښتون قام ته د منسوبتیا له مخې دغه مقام ته رسول شوی دی، د امریکا او ناټو د پوځونو د ګړنو په هکله د نیوکې او اعتراض جرئت هم نه لري؛ یوازې د خبري رسنیو له لارې په ډیرو کمزورو الفاظو د امریکا او ناټو د پوځونو نا انساني او وحشیانه عملونو له کبله د خواشینۍ څرګندونې کوي.

په خواشینۍ سره باید یادونه وشي، چې شته دی یو شمېر پلورل شوي او په بهرنیو جاسوسي شبکو پورې تړلي افغانان چې شور او زوږ یې اچولی او وایي چې اوس افغانستان ټاکل شوی (منتخب) جمهور ریس، حکومت او پارلمان لري. حال دا چې واقعیت بل څه دی او هغه دا چې کله چې یو هېواد اشغال او د پردیو تر ولکې لاندې وي نو په داسې هېواد کې ازادې او عادلانه ټاکنې سرته رسول هیڅ امکان نه لري، بلکې یوازې دوکه، غلول او د خلکو په سترګو کې خاورې اچول دي.

دا چې اوس د امریکا متحده ایالتونه او ملګرو یې یوځل بیا په افغانستان کې د افغان ولس او نړیوالو د تیروستلو په منظور د جمهوري ریاست د ټاکنو ډرامه پېل کړې ده او خپل جلا جلا لاسپوڅي یې د ټاکنو د مبارزې سیالیو ته راړواندې کړي دي، امریکا او ملګري یې غواړي د ټاکنو د ډرامې په کار اچولو سره په افغانستان کې د خپلو پوځي، سیاسي، اقتصادي او ټولنیزو ناکامیو څخه د نړیوالو پام بلې خواته واړوي او په دې وسیله افغانان هم مصروف وساتي.

په پای کې دې نتیجې ته رسېږو، چې تر څو چې په افغانستان کې بهرني پوځونه موجود وي او د افغانستان ټولې چارې د امریکا او انډیوالانو په ولکه کې وي په افغانستان کې رېښتینې، آزادې او عادلانه ټاکنې یو تش خوب او خیال دی. اړینه ده چې لومړی افغانستان آزاد او خپلواک شي، افغان ولس د خپل واک او اختیار څښتن شي او افغان ولس د بهرنیو له خوا د تپل شوي اساسي قانون پر ځای د خپلو عیني او ذهني شرایطو او اسلامي او ملي غوښتنو سره سم اساسي قانون تصویب کړي، رېښتینی ملي پوځ او ملي پولیس جوړ شي، افغانان له اقتصادي پلوه په خپلو پښو ودرېږي، نو هغه مهال په افغانستان کې آزادې، بې پلوه او عادلانه ټاکنې سرته رسیدلی شي. د پردیو تر ولکې او هدایت لاندې ټاکنې هیڅ مانا نه لري او تشه دوکه ده.

دا دنیا د لیونیو سپو بازار دی د احساس خاونده سوچ درته په کار دی

د افغانستان قومي - ژبنی جوړښت

ليکونکی: انجنير محمد انعام واک

د افغانستان په قومي جوړښت کې، د وينې او ختې په بنسټ، د پښتانه په سلنه ډيرې ناندري، وهل گټور کار ځکه نه دی، چې له يوې خوا «که شپه تياره ده منې په شمار دي»، پښتانه په يوازې ځان له ټولو شته افغان قومي گروپونو نه په شمار کې زيات دي، له بلې خوا په سياسي لوبه کې ژبنی سلنه «رنگ پر» ده نه د وينې او ختې يوه. دا خو ژبنی جوړښت او ژبنی سلنه ده چې د دغه، هغه قومي جوړښت سياسي سلنه ښکته پورته بيايي.

پښتون قومي گروپ د ژبې د ويونکو د شمار له مخې هم له نورو افغان قومي گروپونو ډېر دی، خو د رسمياتو، دولتي سياست او بېروکراسۍ په ډگر کې د پښتو ژبې نشتوالي او يا کمزوري شتون د پښتنو سياسي ملا ماته کړې، د ژبې ستونزه، بياهم، يوه درنه ملي ستونزه ده. نو له هغه ځايه چې قومي - ژبنی سلنه سياسي پايلې لري، د خپلې خوښې سلنې وړاندې کول غټ ملي تاوان دی. د قومي گروپونو سلنه، نه له سخاوته د شلغمو ډک تول دی او نه د دغه، هغه قومي - ژبنی گروپ له جبه خيرات ورکول کېدای شي.

قومي جوړښت:

د افغانستان له پاره د واک فونډېشن د قومي جوړښت شپږ کلنې (۱۹۹۱ - ۱۹۹۶) سروې او څېړنې وښوده چې پښتانه په سلو کې د افغانستان د ټول نفوس ۷۳،۶۲ (دوه شپېته اعشاريه درې اويا)، تاجک ۳۸،۱۲ (دولس اعشاريه اته دېرش)، هزاره ۹ (نهه)، اوزبک ۱۰،۶ (شپږ اعشاريه لس)، ترکمن ۶۹،۲ (دوه اعشاريه نهه شپېته) او ايماق ۴۸،۲ (دوه اعشاريه اته شپېته) نفوس جوړوي. (وگورئ: د افغانستان قومي جوړښت، د افغانستان له پاره د واک فونډېشن شپږ کلنه، ۱۹۹۱-۱۹۹۶، سروې او څېړنه، د ساپي د پښتو څېړنو او پراختيا د مرکز چاپ، ۱۳۷۷ لمريز کال، پيښور).

د افغانستان له پاره د واک فونډېشن د سروې او څېړنې سلنې تر اوسه پورې د افغانستان د قومي جوړښت په اړه له ټولو بهرنيو او کورنيو خپرو شويو سلنو نه درنې او د اعتبار وړ دي.

د افغانستان د قومي او ژبنی جوړښت په اړه د CIA او NATO په گډون د ټولو خپرو شويو ايراني ډولو «سلنو» او «نقشو» شا ته افغاني - پښتني ضد سياسي اهداف پراته دي. غټ امريکايي افغانستان پوه «لويس ډوپري Dupree Louis» په آيايمه لسيزه کې هزاره گان په سلو کې د افغانستان د ټول نفوس ۶ (شپږ) وښودل، خو CIA په آيايمه لسيزه کې ۱۹ (نولسو) ته ورسول. ډوپري په هماغه لسيزه کې، پښتانه په سلو کې د افغانستان د ټول نفوس ۴۶ (شپږ څلوېښت) وښودل، خو CIA د بن د دوه زره يوم ۲۰۰۱ کال په تړون کې په سلو کې «اته ديرشو» ته راښکته کړل.

قومي - ژبنی سلنه، په حقيقت کې، سياسي سلنه ده. د ډېرې اريانتيا ځای دی چې مياشت، دوه مخکې د افغانستان د مرکزي احصايې د ادارې د يوې څانگې پښتون رئيس په کابل کې له آريانا (؟) ټلويزيون سره د افغانستان د را روانې سرشمېرنې پروژه، چې د افغانستان له قومي - ژبنی جوړښت سره بنسټيزې اړيکې لري، يوه غير سياسي پروژه وگڼله. دغه ډول رئيسان، وزيران، مشاور وزيران، ولسمشر، که په رښتيا، دې ډول ملي پروژه ته په غير سياسي سترگه گوري، نه ښايي دې ډول درنو ملي دندو او ملي پروژه ته وگومارل شي...

پخوانی ژبنی جوړښت:

واک فونډېشن په نوييمه لسيزه کې د خپلې پورتنۍ سروې او په آيايمه لسيزه کې د ملگرو ملتونو د UNIDATA د افغانستان د ژبو د يوې سروې له پر تلې نه جوته کړه، چې په سلو کې د افغانستان ۷۳،۷ (اوه اعشاريه درې اويا) پښتنو، ۳،۰ (صفر اعشاريه درې) اوزبکو، ۲۹،۱ (يو اعشاريه نهه ويشت) ترکمنو، په سلو کې ټولو هزاره گانو او ايماقو، په سلو کې ټول ټال ۲۱ (يو ويشت)

قومي گروپونو د خپلو مورنيو ژبو په پريښودلو او د دري ژبې په کولتوري - سياسي بڼې کې په ويلې کېدو سره دري ژبي شوي دي.

همدغې ژبې ويلې کېدنې، د افغان تاجکو قومي سلنه له ۱۲، ۳۸ (دولس اعشاريه اته دېرش) نه ۲۲ (دري دېرش) ته جيگه کړې ده. تاجکو د ژبې له همدې ائتلافي سلنې نه، په پوره سياسي مهارت، په افغان سياست، پارلمان او کابينه، کې د تل له پاره د دېرشو په شا او خوا کې ونډه خپله کړې ده.

نوی ژبنی جوړښت:

په افغانستان کې د شاهي نظام په له منځه تللو، په تېره بيا په افغانستان باندې د پخواني شوروي اتحاد د ۱۹۷۹ کال پوځي يرغل د افغانستان په ژبني جوړښت کې له ښه مرغه گوتې ووهلې. له پخواني باچا، محمدظاهر، او قوماندان احمدشاه مسعود نه پرته، ډېری پارسي ژبو پښتنو افغانانو او غير پښتنو افغانانو هلته، له ډيورند لاین نه آخوا، په شمالي او جنوبي پښتونخوا کې پښتو ژبه زده کړه. اوس د افغانستان څه ناڅه ټول غټ او واړه قومي گروپونه په پښتو ژبه خبرې کولای شي.

په پښتو ژبې بڼې کې د غير پښتانه قومي گروپونو او پخپله د دري ژبو پښتنو د ويلې کېدلو په بنسټ، ويلای شو، پښتو ژبه له دې وروسته يواځې ژبني گروپ دی. که څه هم د دې ژبې ويلې کېدنې کره عدد لا په لاس کې نه شته، خو د واک فونډېشن د وروستيو څېړنو لومړنۍ لاس ته راوړنې ښيي چې په ژبه کې نوموړې قومي ويلې کېدنې پښتو ژبه د بايلات له خپل پخواني کوره را وايستله. د دې ويلې کېدنې د يوه نسبي عدد تر لاسه کول به د پښتنو په گټه د افغان ژبني جوړښت نوې سلنې لاس ته راوړي، خو يو په بل باندې د پښتنو د «قومي» او «ژبنی» سلنې د لگېدلو د مثبت کولتوري بدلانه په رښتينواله کې کټ وټ نشته.

دولتي ژبنۍ پاليسي:

د ۲۰۰۳ کال د ډسمبر د مياشتې د اساسي قانون د تصويب لويې جرگې، قومي گروپونه په بېلو بېلو ملي او محلي تېرو ودرول. پښتانه يې د «يوه موټي» افغانستان د بيا رغونې په نوم وغولول. يو شمېر يې پښتو پښتنو، ان امريکايانو او انگرېزانو، په پښتو ژبه باندې د لويې جرگې ولاړ پښتانه غړي د پښتو ژبې له ملي کولو نه تېر کړل. پښتو ژبه، بياهم، و نه توانېده د يوې بالفعل کولتوري - سياسي پدېدې په توگه د افغان ملت جوړونې بهير ته مثبت تگ لوری ورکړي.

د اساسي قانون شپاړسمې مادې د هيواد د دوو غټو ژبو په توگه پښتو او پارسي دواړه د هيواد او دولتي ژبو په کچ او يو لړ کوچنۍ ازبکي، ترکمني، بلوچي، پشه يي ژبې يې په سيمه ييز کچ رسمي کړې.

که په کوچنيو ژبو کې د غټې ژبې په توگه د ازبکي ژبې رسمي کېدل پښتو ژبې ته، په ښکاره، کومه بالفعل گټه نه لري، لږ تر لږه پارسي ژبې ته بالقوه کولتوري - سياسي تاوان لری شي.

په پښتو ژبه باندې د ملي ترمينالوژۍ د ليکلو او ساتلو له پاره د اساسي قانون د ترمينالوژي پاراگراف گونگ او کمزوري دی. پښتو ژبې ته، د پخوا په څېر، د ملي ترمينالوژۍ د وياړ د ورکولو دا کمزوری پاراگراف د افغانستان د رښتينې ملي ژبې، پښتو، حق نه شي خوندي کولای. دې پاراگراف هم د افغانستان د ۱۳۴۳ کال د اساسي قانون د پينځه دېرشمې مادې په څېر د پښتنو په سترگو کې خاورې شيندلې. په داسې حال کې چې د افغانستان د رسمي ژبو يادونه د هغه قانون په درېيمه ماده کې شوې وه، خو د ملي ژبې خبره بيا دېرش مادې وروسته، په پينځه دېرشمه ماده کې راغلې وه. د ژبې هغه پخوانۍ ژبنۍ شاهي پاليسي د ښاغلي حامد کرزي د ژبو له نننۍ امريکايي پاليسۍ سره څه ځانگړی توپير نه لري. پښتانه په خپل کور کې بې کوره او د خوار ژوند ورځې، شپې تېروي.

د قام قاتل راته ويل ماشومان مه لمسوه   ماورته ويل هغوی ته چل د بغاوت نه ورځي
ده راته ويل نور بې لشي لیدران مه جوړوه   ماورته ويل پښتون ساده دي سياست نه ورځي

په ټول هېواد کې سمسګۍ دی!!!

لیکونکی: یوسف (غیرت)-ننګرهار

په هغه ورځ چې د بن تاریخي غونډه کېدله د افغانستان په برخلیک کې نړیوالو ټولنو د خپلو لورپښو بې شمېره ملغلرې په افغان ولس وشیندلې او ټولو په یوه غږ د یو قانوني حکومت د جوړېدو او د پوره امنیت د راوستو لپاره کلکې ژمنې وکړې، له نیکه مرغه هغه ټولې ژمنې په عمل کې پلي شوي دي!! مانا دا چې په افغانستان کې د ټولټاکنو له لارې منتخب دولت، حکومت او ملي پارلمان رامنځته شول، ټول لوړ پوړي چارواکي د مسلکي مهارتونو او ټولنیز احساس د لرلو په بنیاد ټاکل شوي، له خیره سره د دولت ټولې ادارې په پوره شفافیت د هېواد پالنې په لوړه روحیه د هېواد د بیارغاونې په کارونو بوختې دي!

په هېواد کې د بیروکراسۍ، رشوت او چل ول هېڅ نښې نښانې نه په سترگو کېږي په ټول هېواد کې پوره امنیت تامین دی، جګړې بالکل ختمې دي، افغان ولس د خپل حکومت څخه ډېر خوښ دی، د هېواد په هر ګوټ کې خوراکي توکي ډېر او په ارزانه بیه پیدا کېږي په هر ښار کې نرخونه د ښاروالیو لخوا په ډېر ځیر سره کنټرولېږي، په ټول هېواد کې د وېرې چاپېریال ختم او کور په کور په افغانانو کې د صمیمیت روحیه ژوندۍ ښکاري، زموږ قاضیان او څارنوال صیبان ډېر خدای پرسته او عالمان دي چې د خلکو دعوې د ننگلې د قانون له مخې په اسلامي شریعت فیصله کوي او دا خبره به نا اشنا وي چې د زرګونو او لکونو روپو د رشوت ګوته ورته ونيول شي، زموږ پولیس هم د ټولنې پوره خدمتګاران دي، نه د چا جیب ته ګوري او نه څوک بې ځایه ځوروي دا د ډېر ویاړ ځای دی!! له نیکه مرغه اداري فساد په پوره ډول له منځه تللی، زموږ اسلامي دولت هم د غاصبینو سره پوره حساب کړی او ملي شتمنۍ یې د هغوی له منګولو څخه خلاصې او د دولت خزانې ته تحویل کړي او هیڅوک نشي کولای چې د دولت ملکیت په ځان پورې وتړي، زموږ لوړ پوړي چارواکي ډېر بې وسه دي په نیمه ګېډه ساده ډوډۍ ددې لپاره خوري چې تل د بې وزلو افغانانو د لوږې څخه خبر وي، ټولو چارواکو او د قدرت خاوندانو تر اوسه شخصي بنگلې او کروښ موټرې ندي پیداکړي او نه غواړي چې بیت المال د خپلو ځانونو څخه قربان کړي، څو ورځې مخکې د یو انډیوال چارواکي کورته په غرمه کې ورغلم ومې لیدل چې نوموړی جناب د بېګاه څخه پاتې شوې سره ډوډۍ د پیازو او شرومبو سره خوري او د ټولنې د خدمت په فکر بې خوبه او غمجن ناست دی، بله د خیر خبره داده چې هېواد ته د ټولو مرستندویه ادارو مامورین بېچاره ګان په ډېره کمه بیه په خامه کورونو کې دفترونه نیولي، په جنراتورونو ایرکنډیشنونه نه چلوي او د گرمۍ د لاسه په بسوزو ګوزاره کوي او معاشونه یې هم د نشت برابر دي په ملیاردونو راغلي ډالر یوازې د هېواد په بیارغو نه کې په مختلفو ساختماني پروژو لګوي دې ته وايي د قربانۍ احساس!

بله دا چې د دولت د ټولو مامورینو تنخوا ګانې د وعدې سره سمې دومره لوړې شوي چې اقتصادي ستونزې ورته نه دي پېښې، د دولت هر مامور د مراجعینو سره پوره همکاري کوي، او د یو ورځې کار ورله بلې ورځې ته نه پریري، ټول افغان ولس په ګېډه موږ او پټ دي او په لارو کو څوک یو سوا لګر هم نه لیدل کېږي، بله دا چې زموږ نږدې افغانی فرهنگ هم د ودې په حال کې دی، د پردیو تهذیب او کلچر دلته هېڅ رواج نه دی موندلی، د بلې خوا په هېواد کې خانخانۍ او تربګنۍ ختمې شوي، او ټول هېواد وال په ارامه او سوکاله فضا کې ژوند تېروي!! راغلونړیوالو ځواکونو تر اوسه پورې یو بې ګناه افغان هم نه دی وژلی او نه یې په بې رحمانه ډول د چا د کور تلاشي کړې، دغه ځواکونه زموږ عقیدي او افغانی فرهنگ ته درناوی لري او ټول هېواد یې د مخالفینو څخه پاک کړی، اوس مهال په ټول هېواد کې سمسګۍ دی او افغان ولس د هېڅ ډول ستونزو سره مخامخ نه دی، لنډه دا چې زموږ ښي افراطي شنونکي په دې عقیده دي چې که حالات داسې روان وي او را ټولنکي حکومتونه د خپل ملت په وړاندې همداراز دریغ غوره کړي نو ډیر ژر به افغانستان په نړیواله کچه د یوه ازاد، مستقل او پخپل ځان متکي هېواد په نوم ونومول شي.

د خپل عقل په هنداره کې یی گوره
دا لیکنه مې د زړه د وینو جوش دی
تور د سپینو په لباس دلته ځلېږي
دا انځور مې نن جوړ کړی ډېر په هوش دی

احدي صاحب هم «خان آباد» ته روان دی!

لیکونکی: انجنیر محمد انعام واک

پېښور ته به مې د مهاجرت، خدای مې دې غاړه نه بندوي، لومړی، ۱۹۸۲، کال و. د ټولو مجاهدو تنظیمونو خپرونې به مې اړومرو له نظره تېرولې، خو د ښاغلي حکمتیار صاحب د «حزب اسلامي افغانستان» مرکزي خپرونه، شهادت، به مې ټکي په ټکي لوستله.

یوه ورځ مې د شهادت د یوې گڼې د «استاذ هم خان آباد ته لاړ» په یوه غوره طنزیه سرلیک سترگې ولگېدې. خان آباد ته د تگ طنزې، د اتحاد اسلامي افغانستان له مشر ښاغلي استاذ عبدالرب رسول سیاف سره، مؤدبانه شوخي کړې وه. طنزې د ۱۹۸۰ کال د جنورۍ په میاشت کې، د کابل د څرخي پله له زندان نه د استاذ سیاف په وتلو، پېښور ته د هغه د مهاجرت او د کیسه خانۍ، د چا خبره، په کوم زاړه سماوار کې د هغه د ډیره کېدلو کیسه او خپلو اخواني ورونو ته د هغه نصیحتونه راخیستي ول ...

استاذ د پېښور په «فقیرآباد» کې خپل اخواني ورونه په «خانۍ» تورن کړي وو: «اوسپرئ په فقیرآباد کې او پېښې، د چا خبره، کوئ د خان آباد!». طنزې چې څه موده وروسته پخپله استاذ سیاف تر ټولو غټ خان ولید، نو بیا یې ورته په غټو، غټو تورو ولیکل:

((استاذ هم خان آباد ته لاړ...!!))

هو! څه موده وړاندې مې د آریانا تلویزیون د ماښام د شپږ نیمو بجو په پښتو خبرونو کې د افغانستان د مالیې محترم وزیر ښاغلی انور الحق احدي، چې په خوږه دري ژبه یې په امریکایي ډالرو باندې د افغانستان د ولسمشر، وزیرانو او ولسي جرگې د غړو د معاش زیاتوالی اعلاناوه، ولید...

د لوړ پوړو چارواکو د معاشونو زیاتوالی بلا وریسې، خو چې لږ ترلږه له ډله ییزو رسنیو نه اعلان شوی نه وای؛ چې د عام ولس او وړو مامورینو او بې وزلو ښوونکو په زخمونو یې، لږ تر لږه، مالگه نه وای دورولې. سل ځله دې د حکومت او حامد کرزي خو څه کوي، د احدي صاحب غوندې یوه شخصیت، په دې جرئت آفرین وي! په دري ژبه مې، له ویارې د احدي صاحب ډکو خبرو ته، د ښې لاس دویمه گوته، په خپله، د غاښ لاندې شوه: په ۱۹۹۵ کال کې مې د پېښور په حیات آباد کې له احدي صاحب سره په افغانستان کې د پښتو ژبې د سیاسي او کولتوري موقف په اړه جدي خبرې وکړې. احدي صاحب، له ښه مرغه، تر آخره په پښتو ژبه ولاړ پاتې شو. دومره آسانه خبره نه وه، دا زه، ورځ، هغه د چا خبره د جنت خان غروال، پوهاند مجروح، ډاکټر شکیوال، استاذ ذاکرخان، بل او بل په ګوگل باندې د «فقیرآباد» او «خان آباد» د بې غږو تومنانچو او کلاشینکوفونو شنو شنو ځاپونو ډار کړی وم، خو د احدي صاحب غوندې امریکایي مېشت زړور او غیرتي شخصیت کله له ملي ارزښتونو او پښتو ژبې تېرېده: «دولت مکلف دی د ملي ژبې پښتو د پرمختګ او تقوې له پاره کار وکړي». هماغه د افغانستان د ۱۹۶۴ کال د اساسي قانون پینځه دېرشمه ماده او د افغان ملت د ګوند د مرامنامې د کاني کرښې... خو اوس راشه احدي صاحب ته ګوره او وخت په وخت په دري ژبه باندې د هغه رسمي خبرو ته. هغه «پښتو» او هغه «پښتو ژبه» لاړه او به یوړه. احدي صاحب د دوه زره یوم ۲۰۰۱ کال د بن تړېد شاګومه تړونه

پورې هم، غټ سوسيال ډموکرات وو. په سوسيال ډموکراسۍ باندې درېدېږي خو په ۱۹۹۵ کال کې د گوند د رياست مقام ته وم رساوه. د افغان ملتې سوسيال ډموکراتانو له نظره، يوازې او يوازې سوسيال ډموکراسي وه، چې د مختلط اقتصادي سيستم د بيرغ په اوچتولو يې د ټولنې د بې وزلي پور سياسي او اقتصادي ملا تړله. د ۲۰۰۷ کال د جون په مياشت کې په کابل کې د لويې جرگې په کيږدۍ کې د افغان ملت د گوند په پينځمه کنگره کې د احدي صاحب د مختلط اقتصادي سيستم عالمانه ارزونه، له مارکسيستي اقتصاد نه د کارل مارکس له ارزونې نه لا ډېره عالمانه وه. خو نن سبا دا خو احدي صاحب دی، چې د آزاد بازار د اقتصاد او د سکتورونو د شخصي کونې علمي ارزونه کوي، نه هغه بې سواده په اصطلاح افغان ولسمشر. د افغانستان د آزادۍ د دوو مليونو شهيدانو برخه نن د احدي صاحب د عالمانه ارزونې په برکت، لگيا ده، د خپل سري آزاد بازار او اقتصادي مافيا په جېب کې لوېږي. عام افغان، پرېده چې د ملياردونو ډالرو په دې باران کې واښه خوري، د ښوونځيو ښوونکي په شپو، شپو نهاري گرځي، خو وزير او معين، پلاو څه چې ډالر تفاله کوي. ښوونکي بې وزلي کړايي کور نه نشي نيولی، خو وزير او معين، په خپل نامه خو پرېده، د خپلو بچيانو په نومونو لا کورونه قواله کوي. له لورې نه د ښو دې خوړو ته گوره او هغه، دغه ته په يوه او بل نوم د ماليې د وزارت له شلو زرو نه تر درېشو زرو پورې مياشتنيو ډالري معاشونو ته! د ټولنې د بې وزلي پور د لاسنيوي له پاره د مختلط اقتصادي سيستم انتخاب، هغه مترقيتوب او هغه سوسيال ډموکراسي لاره پيشو وخوړه...

يو شمار افغان ملتې مشران له ملي مسايلو سره په برخورد کې شرومې، د چا خبره، په پوکي څښي او يو شمېر خو د نننيو ملي مسايلو په اهميت او حساسيت له سره پوهېږي نه، خو چې احدي صاحب پوهېږي، په لوی لاس ځان پرې نه پوهوي. افغان ملتیانو ته، په کار وه، د سر شمېرنې او دې ته د نورو ورته ملي پروژو په سربې، له هر چا مخکې ملي ميدان ته ور دانگلي وای، خو احدي صاحب دا لاره هم پکې کړې: ((اوس يې وخت نه دي، شرايط خطرناک دي، چې ولسمشر شو، بيا به دا ملي مسايل حل کړي)).!

طالبان بلا پسې، د طالبانو له نامه لاندې، په لوی لاس د پښتانه د بنسټپال کولو، د پښتانه د وژلو، سپکولو او له افغان سياست نه د پښتنو د ايستلو په وړاندې له يوې خوا او د غلا، فساد او ملي ارزښتونو د لوټ تالان په وړاندې د احدي صاحب چوپه خوله پاتې کېدل، له بلې خوا، نه يوازې احدي صاحب پخپله، بلکې د هغه په کيڼ جېب کې د افغان ملت پروت ملي گوند هم د سياسي گونډه توب کندنې ته وغورځاوه. د هاتي په غوږ کې د افغان ملتیانو پرته مشريزه، د احدي صاحب له ډاره، په روان افغان سياست کې د موقف نيولو د منطق له دومره پياوړي بحران سره مخ دي، چې د دې گوند مياشتنۍ نشراتي اورگان، افغان ملت، لا خپرولی نه شي. د لوېديځې نړۍ نوي، احدي صاحب ډوله، ډموکراتان د ختيځې ټولنې له ديکتاتورانو نه ډېر، ډېر ځانچاري وختل.

په نوييمه لسيزه کې مې، په پېښور کې، د افغان ملت د گوند د درانه مرکزي نشراتي اورگان، افغان ملت، د مسئول مدير په توگه، څو، څو ځلي له احدي صاحب سره د افغانستان په ټول نفوس کې د دغه يا هغه قومي گروپ په سلنه تودې خبرې وکړې. احدي صاحب به چې ډېر راتيټ شو، د پښتنو له پاره به په سلو کې د پنځوسو (له امريکايي ډوله) شمېره نه راتيټېده، خو احدي صاحب، د سړنۍ راتلونکې سرشمېرنې د ملي ضد او افغاني ضد پروژې له لارې، له پښتنو نه د اقليت جوړونې د «ستمي - ايراني» بهير په وړاندې غلی ناست دی. د سرشمېرنې داسې يوه پروژه، چې د افغانستان له سياسي ژوندانه سره نېغې اړيکې لري. دا ((نکټايي پوش)) او «مات گود» پښتانه وزيران، خو دلته او هلته د رانده طالب د ځای، ځای ټک، ټوک په زور د اسمان په شنو کې گرځي، خو که دې ستميانو - ايرانيانو، پښتون يو وار په رسمي توگه په سلو کې د احدي صاحب له پنځوسو هم پسې راتيټ کړي، بيا به دا اوتو کړي پښتانه وزيران او چپنکي ولسمشران له «شېرچور» او «گلخانې» نه، په رڼا ورغ، پسې واخلي.

يو شمېر ډېر پښتانه او غير پښتانه روڼ آندې، پروسېکال، په يوه انترنټي ويډيويي فلم کې، د پنجشېر د مجاهدينو د پخواني کومندان، احمدشاه مسعود، د شهادت په کومه کليزه کې، د احدي صاحب سياسي غوږه مالۍ، چې ان پوهاند برهان الدين رباني ورته گوته له غاښ لاندې نيولې وه، لا پسې په احدي صاحب شکمن کړل. احدي صاحب، احمدشاه مسعود ته، په ټوله آتيايمه او نوييمه لسيزه کې، د «کومندان» (کومندان مسعود) نه جیگه درجه ور نه کړه. د پنجشېر د مجاهدينو له کومندان نه ملي اتل جوړول او له ميرويس نيکه، احمدشاه بابا، سلطان محمود غزنوي، سلطان شهاب الدين غوري او غازي امان الله خان سره په يوه تله د هغه تلل، د افغانستان د ملي اتلانو له سپکاوي نه بل شی نه شي کېدای. د حامد کرزي له دې کار سره د احدي صاحب څه کار؟ د احدي صاحب د ملي اتلولۍ لقب ورکونه د احدي صاحب هغه خپله خبره د «پوهېدو وړ نه ده». حامد کرزي د ولسمشرۍ په

ټولټاکنو کې له پنجشېریانو سره له خپلې هومره ژورې دوستۍ سره سره، بیا هم له پنجشېر نه تش لاس راووت. چا یوه ټکه، یوه رایه، ور نه کړه!

حامد کرزي غوندې ولسمشر او د هغه واکمنې ډلگۍ، د درېیم قوت منځمهالي او په اصطلاح مترقي، دموکراتان او سوسیال دموکراتان په شرمو وشمول. ننني درېیم قوت د آبل پروني لومړي او پروني دویم قوت مخ سپین کړ. د درېیم قوت ملي گرایان د لومړي قوت له کمونستانو، او دویم قوت له اخوانیانو نه ډېر کمزوري او د ملي ارزښتونو سوداګر او غله وختل. د افغان ملتې سوسیال دموکراتانو ګوتې په شمار بې کفایتې مشرۍ د درېیم قوت سیاسي میدان هومره شغالي کړ، چې پینځو تنو ایراني ډوله ستمیانو «سوسیال دموکرات ګوند» جوړ کړ او د ولسي جرګې په امریکایي فېشن سنباله یوه، نیمه پښتنه ستمۍ مېرمن لگیا ده «درېیم قوت» جوړوي. د پیره دارانو له بې غیرتۍ نه گیدړان په بامو گرځي.

نه د افغان ملت په ګوند کې چا احدي صاحب ته غوڅه ملي مشوره ورکړه او نه احدي صاحب، په خپل وار امریکایانو ته سپینه خبره وکړه. له حامد کرزي نه خو هسې هم د ملي تفکر او امریکانو ته د سپینې خبرې تمه نه کېده او نه کېږي.

احدي صاحب په رښتیا چې د افغانستان د عام ولس او روڼ آندو ملي هیلو ته ارزښت ور نه کړ.

هو !

<<احدي صاحب>> هم «خان آباد» ته روان دی!

Løsning gåter:

a) Ilden. b) Pusten. c) Løvet. d) Synne!

Løsning Hvem ser han på bildet:

Hans egen sønn.

Løsning Trafikk forseelse:

Kvinnen var fotgjenger.

Løsning Hva er sammenhengen: Hvert ord inneholder 3 bokstaver som følger rett etter hverandre i alfabetet. (Se grønn utheving: **STUDENT** - **DEFINITIV** - **FØRST** - **SNOP** - **AFGHANISTAN**)

Løsning Alder: Min sønn er 37 år og jeg er 73 år.

Løsning hvor mange måneder? 12. Alle måneder har minst 28 dager J

Løsning Hvilket land: Italia

Svar:

1) Aibak 2) Liv Signe Navarsete 3) New York 4) Mohammad Rahim Khoram 5) Østerrike og Sveits 6) Nikosia 7) Japan 8) NRK 9) Barack Obama 10) Rania 11) Kristiansand 12) Cristina Fernandez de Kirchner 13) Snøhetta AS 14) Et lysår er 9 500 000 000 kilometer 15) Harald Zwart 16. Au 17) Beijing 18) Maria Haukaas Storeng 19) Spania 20) Stavanger

اخر به خه کوو؟

۱۵۳ سف (غد ت) - تنگ ها،

کوم د بد بختۍ اور چې د کمو نست پلوه بد بختانو له لاسه زموږ په هېواد کې لگېدلی تر اوسه بليږي. په دې درې لسيزو کې نږدې يو درجن حکومتي نه جوړ شول، خو يوه يې هم ددې بېچاره، بې وسه او بې دفاع ملت سره د رحم معامله ونکړه. څوک د ايمان د گټلو او څوک د شيطان خو شالولو لپاره قرباني شول. د منتخب حکومت له راتلو سره د افغان ولس دا هيلې تازه شوې چې لويديځي سره به حساب وشي او امنيت به راشي، خو له بدو مرغه دغه وړۍ هم شړۍ نه شوې، په دولتي ادارو کې رشوت دومره عام شوې چې خدای (ج) دې د چا کار نه پېښوي، په ځان به هغه وخت پوه شي چې تش جيبو نه د فترته ورشي. او بله دا چې زموږ په هېواد کې عجبېه غوندې انصاف چلېږي، دلته ډېرې کونډې يتيمان، بېچارگان د شنه اسمان لاندې د وچې ډوډۍ په چکر کې مگر ځي او د ځينو خدای نا ترسو مخې ته شل رنگه خوراکی توکي پراته وي او ډير خوراک له امله يې خيټې تل خرابې وي، دلته د صداقت او ايمان ندرۍ خبرې يو اخې په کتابونو کې لوستل کېږي او ژوندۍ بيلگه يې په نظرونه راځي، په ټول هېواد کې د بيروکراسۍ تورې ورېځې خورې دي، د لويو دفترونو ما مورين ناوخته کار ته راځي او له قانوني وخته دمخه کورته ځي، د هېواد د ښارونو په ټولو هوټلونو کې څلور خواته خارجي فلمونه چلېږي، چې زموږ نږدې ټولنې تنکي ځوانان ورته ډلې ډلې ناست او د عياشۍ په ټال څانگي، ددې خبرو پوښتنه به څوک کوي؟ زموږ نږدې ټولنې د سياسي بصيرت خاوندان خو يوازي د خبري رسنيو سره په خبرو کولو خپل منتر پخول غواړي، زموږ نږدې کابينې وزيران خو د خير په غونډې ناست دي او د خپل کار رسمي وختونه د بهرني ميلمنو سره په ملاقاتونو تيروي، او د مراجهينو انتظار ورته هسې لور په لويه تېره کول دي، دملي پارلمان وکیلان د خپل کمپاين دورځو د لگښتونو د پوره کولو په خيال او به خپوي او ما هيان نيسي، زموږ په ټولنه کې اسلامي اخلاق او افغاني فرهنگ د ځنکدن په حال کې ځگړوي کوي، زموږ د ټولنې راټولې شوي شاعران يو اخې د گودرونو، منگواو چنارونو په صفت نه مېرېږي، دلته ټولنيز احساس يو اخې د غونډو په وختونو کې رنگېنه خبرو ته وايي، که څوک د ملي سمون او تړون خبرې کوي سادو معلومېږي، اخير تر کومه؟ نوي ملي اتلان به کله پيدا کېږي چې ملت د ملي وحدت لور ته وهڅوي، احمد شاه بابا او ميرويس خان نيکه خو بيا دې نړۍ ته نه راځي، د هغوی په پل قدم ايښودل ولې نا شوني دي؟ زموږ افغاني غيرت او شجاعت کوم سيلاب وړي دی؟ د وطن لوتولو او ورانو لو پهلوانان ډير دي، خو د جوړوونکو درک نشته او که څه خال خال خدای پرسته او وطن دوسته خبرې وجود لري د فقر او نېستۍ په مرض اخته دي، نه سياسي قدرت لري او نه يې څوک په خبرو غوږ قدرې گروي، زموږ د هېواد زيات د علمي او ساينسي پوهنې لرونکي استاذان په بهرنيو هېوادونو کې مرغۍ ولي اود دې فقير او بې وسه ملت له اړتياوو وڅخه ځانونه ناگاره ساتي، راغلي نړيوال ځواکونه هم په موږ پورې ملنډي وهي او د خو د غرضه ضد اسلامي او ضد افغاني پرېخو په اشارو ورته د بې وزلو افغانانو وينه تويول د اوږدو د بول په کچه ارزښت نلري، هغه وخت به کله راشي چې خپله وخورو او خپل ځان په خپله

وسا تو ، ترڅو پوري به د نورو په ولو مياشت گورو ، ترڅو چې خپل ځان او وطن اصلي مانا و نه پېژنو ، دورورولۍ لا سو نه ورنه کړو ، خپله تگ لا ره معلومه نکړو ، دمخالف افغان ورونو سره صا دقانه روغه او د خپل هېواد دابا دی او ترقۍ هوډ ونه کړو ، دپوهي څرک پسې لار وانخلو ، د خود سرۍ او بې سرۍ لارې بندې نه کړو ، او دخپل ملي ناموس د خوندي ساتلو لپاره ځغلند خو ځنېت ته ځانونه تيار نه کړو او ټول هېوا دوال په يوه اواز په يوه نو بڼتگرانه عمل لاس پوري نکړو نو ځواب راکړۍ چې اخر څه به څه کوو؟

رامي پهلوان

ليکونکي: حيات الله ايمل

په پخوا زمانو کې چې ترانسپورت يواځې د حيواناتو د انرژۍ په وسيله سرته رسېده ، انسانانو له يوې سيمې څخه بلې سيمې ته د ضرورت ټول شيان د حيواناتو د کاروان په شکل انتقالول. په دغه کاروانونو کې له اوښانو ، کچرو ، خرو او آسونو څخه کار اخيستل کېده.

کاروانونو به تل يو آمر درلوده او ددغه آمر په امر به د کاروان ټولې چارې اداره کېدې. په دغه وختونو کې به غله هم په دې په فکر کې وو چې کاروان به څه وخت راځي او په څه ترتيب يې چور او تالا کوي.

رامي پهلوان چې د قلات اوسېدونکی و تل به يې کاروان د خپلو متو په زور ددې سيمې څخه په امن تيراو. ددې سيمې ټول غله له رامي پهلوان څخه ډارېدل او هر کاروان به د پيسو په مقابل کې د رامي پهلوان په ضمانت تېرېده.

کاروان د شپې له خوا په کاروان سرای کې تم شو. رامي پهلوان چې ډير ستړی و ډير ژور خوب وړې و او د يوې لوړې غونډۍ په سر ويده و. غله نيمه شپه راغلل او کاروان يې چور کړ خو پهلوان له خوبه راويښ نه شو. په دې وخت کې يو سپين ډيري چې ټول جنسونه ترې غلو په زوره اخيستي و ، يوه غله ته وويل : ای غله ، هرڅه دې راڅخه واخيستل راشه دا پاتې پيسې هم واخله ، خو يو کار وکړه چې دا ويده کس يوه لغته وواهه چې رابيدار شي. غله وخنډل او رامي پهلوان يې په لغته وواهه. رامي د خوب څخه راويښ شو او تورې ته يې لاس او سمدستي يې لومړی دا غل وواهه او ورپسې يې نور ټول غله ووهل او په دې توگه يې کاروان له چور او چپاول څخه وژغوره او غلا شوي جنسونه يې بيرته خپلو اصلي خاوندانو ته وسپارل. رامي پهلوان خپله دنده سرته ورسوله او کاروان په عادي حالت خپل اصلي ځای ته ورسېده.

دلته ماته پوځه رايايد شو: په ننني افغانستان کې چې ټول نړيوال او په خپله افغانان د افغانستان د بيا جوړونې هيله لري ، ولې په دې کار نه بريالي کېږي. سوله نشته ، رشوت ، غلا او قاچاق لوړې کچې ته رسېدلي. د بشر حقونه تر پښو لاندې کېږي ، د قانون څخه سرغړونې خپل اعظمي حد ته رسېدلي دي ، هيڅوک د کونډو رنډو ، يتيمانو ، معلولينو او شهيدانو اوازونه نه اوري او ټول کانه شوي دي. په اصل کې رامي پهلوان ويده دی او اوس داسې يو څوک په کار دی چې رامي په لغته ووهي او له خوب څخه يې رابيدار کړي ترڅو کاروان (افغانستان) د غلو څخه وژغوري.

دوی له تکبير سره جگړه کړي هغوی بله مني

خاوند رحمان دی سوی اه به له کابله مني

بس هر شمال ته به لبيک لکه مرځله مني

داد محمد طوفان

د وخت جابر راباندې خپل قانون په خپله مني

د ځان په غوښو به اخته شې دظالم بچييه

هر اور پښتون ته ځان راوړسوي کور يې بولي

د ټولنې جوړونه که دځان!؟

يو سف (غږت)

دا به ووايو چې موږ افغانان هم د نورو ملتونو په شان د يو ملت په نوم يا دېرو، ځانگړي کلچر، تاريخ، ملي روايات او د اسلامي خوځښتونو په لاره کې د تاريخ په پاڼو يوياړلی با ب لرو، چې د شلمې پېړۍ په لومړيو دوه لسيزو کې د فرنگيانو او د همدې پېړۍ د اوڅلور په دوه لسيزو کې د وخت د شوروي اتحاد د سامرا جي لښکرو ما ته يې ښکاره بېلگې دي، نو دا چې زموږ په افغاني ټولنه کې په علمي، سياسي او تخنيکي ډگرونو کې د پام وړ کدرونه او شخصيتونه و جوړلي او هم ځمور هېواد د طبيعي شتمنيو له زېرمو څخه برخمن دی، او الحمدلله د کارکولو صلاحيتونه هم په افغانانو کې د هر چا څخه زيات دي، نو بيا کومه بلا په موږ را پرېوتې چې په نړيواله کچه فقيران او د سوال کچکول مو په غاړه ځوړند دی، ايا دا د بد مرغي څپېرې به تر عمره پورې زموږ په سرونو ځوړندې وي؟ دا ټولې هغه پوښتنې دي چې هر افغان يې ځواب غواړي، مگر له بده مرغه زموږ په افغاني ټولنه کې ددې ټولو بدبختيو د ختمولو لپاره په ملي کچه پلا نيزه او رغنده خوځښت و جوړ نلري، موږ دا منو چې زموږ په دې بېوزلي هېواد کې ددرې نيمو شلو (۷۰) څخه زيات سياسي گوندونه و جوړلي او هر سياسي گوند په افراطي ډول د هېواد د ابادولو او سمسورولو نغاړې وهي خو ددې افسوس خبره داده چې د (۵۰) کالو راهيسې زموږ په هېواد کې د شفافيت په لاره د تللو د ملي او اسلامي هيلو يو دا سې مخکښ کاروان تر سترگو نشو چې د ملي او اسلامي پولو څخه يې سر غړونه نه وي کړي او يا يې خپله سپېڅلې ايډيا لوري د شخصي گټو او ځان پالنې څخه نوي قرباني کړي، موږ وينو چې نړيواله ټولنه زموږ د هېواد په برخه ليک کې ځانونه شريکوال بولي او د خبري رسنيو د لارې دا ډنډورې غږوي چې په افغانستان کې د امنيت او سولې لپاره کار کوو، مگر برعکس حالات بل لوري ته روان دي او هم په دولتي اورگان کې داسې کومې ادارې نه ليدل کېږي چې د رشوت فرهنگ پکې رواج ونلري، د ميډيا د لارې خو هر چارواکي رنگينه خبرې او لاپې شا پې کوي، مگر په حقيقت کې خبره سرچېده ده او د دولت هر کارمند دخپل توان او صلاحيت په اندازه په خپله دنده کې ريښتني نه برېښي، د خپل ځان او کورنۍ څخه يې په بل چا سترگې نه خوږې، تل د دولت د خزاني څخه خپل جيبونو ته ځانگړې لارې بېلوي او موخه يې د خپل ځان لپاره د کورونو او موټرو پيدا کول دي او ددې شعار لاندې چې (اول ځان پسې جهان) د خپلې ټولنې او ملي مسوليتونو په وړاندې بې تفاوته معلومېږي البته زموږ په ټولنه کې ډېری، وطن پاله او خدای دوسته څېرې و جوړلي خو هغو مړه هم نه دي چې حساب پرې وشي همدا لاملونه دي چې په څو مړه و اټن سره نړيوال د پرمختگ په لوري يون کوي په هماغه و اټن سره مونږ پر شا روان يو، نو اړينه بولم چې ديو درديدلي او کره مند افغان په صفت ټولو هېواد والو ته پوهان وي که دهقانان، سياستوال وي که پانگه وال دا پيغام ډالۍ کړم چې د توانا ذات د رضا او ددې بې وسه او بېکسه ټولنې د بقا او پايښت په نيت د خپلو شخصي او دولتي کړنو په اړوند د زمه واری احساس پيدا کړو، او د هر افغان ورور حقوقو ته په خپلو شخصي حقوقو د اوليت حق ورکړو او د ځان جوړولو په ځاي د ټولنې جوړول خپل هدف وگرځوو، په افغاني مېړانه او شجاعت سره د ايماندارۍ په سپېڅلي روحيه د رشوت، خيانت، او جهالت ټغر ټول کړو او د وطن لوتونې په ځاي د وطن جوړونې لاره خپله کړو نو بيا به په غړيدلو سترگو ووينو چې د افغانستان ځوريدلي ولسونه به په هر ازمينښت کې بريالي راوړي او ديو اباد، سوکاله او پرمختللي افغانستان په جوړولو کې به بريالي شو.

و من الله توفيق

هايكو

ښه کاميابي وه د مېوند جگړه کې
نن يې لېږلام افغانستان کې راته

محمد عثمان خان ساپی

زمونږ غازیان

محمد عثمان خان ساپی د نور محمد خان زوی د امیر محمد، پیر محمد او محمد شاه خان ساپی ورور و، چې د شمالي د تګاو او دهغه په شاوخوا سیمو کې یې لویه هستي درلوده. دی دخپل تېر مشر او یو غیرتمن افغان و.

محمد عثمان خان ساپی د حکومت سره د سیمې په اداره کې تل مرسته کوله او ددغې مرستې په اساس امیر عبدالرحمن خان د محمد عثمان خان لور خپل زوی حبیب الله لپاره وغوښته او د سردار عنایت الله خان نائب السلطنه مور د محمد عثمان خان لور وه.

پر افغانستان باندې د انگریزانو په دوهم یرغل کې هغه وخت چې د انگریزانو قواوو ملي مجاهدین دکابل د حاکمو برخو څخه راشپوه کړل او د هندو کلا ته یې اور واچاوه، په ډیر غرور او تفاخر سره یې بیرته د شیرپور په خوا حرکت وکړ، د مرنجان د غونډۍ په برخه کې د تره خیلو ملي مبارزینو پر دوی یرغل وکړ او زیات شمیر یې ووژل.

څرنګه چې د ملي مبارزینو شمیر د انگریزانو د لښکرو په نسبت بیخي لږ وو او جنګي وسلې یې نه درلودې، نو په جنګي مهارت سره تر ښارغلل او د احمد خان کلا ته ننوتل. د انگریزانو قواوې هم شیرپور ته راغلې او همهلته یې استراحت وکړ.

په دا بله ورځ محمد عثمان خان ساپی د تګاو او نجراو د ملي مبارزینو سره په ډیره چټکۍ کابل ته راننوت او د لمرختو په وخت کې یې د اسمایي غرد څوکې څخه پر انگریزانو یرغل پیل کړ. دوی د انگریزانو پر هغه لښکرو چې دوو توپونو سره یې د غره په سر د ملي مبارزینو د حملو انتظار ویست حمله وکړه او سخته ماته یې ورکړه.

ملي مجاهدینو د اسمایي غرد د حاکمې برخې ساتونکي یا ووژل او یا یې ټپیان کړل. د غرد سر او شاوخوا ټولې لوړې او ژورې یې په خپل تصرف کې راوستې او د انگریزانو د بیخي ماتولو له پاره یې تیاری ونیوه. ((هووار هنمن)) په خپل مشهور اثر ((د افغان دوهمه جګړه)) کې لیکي:

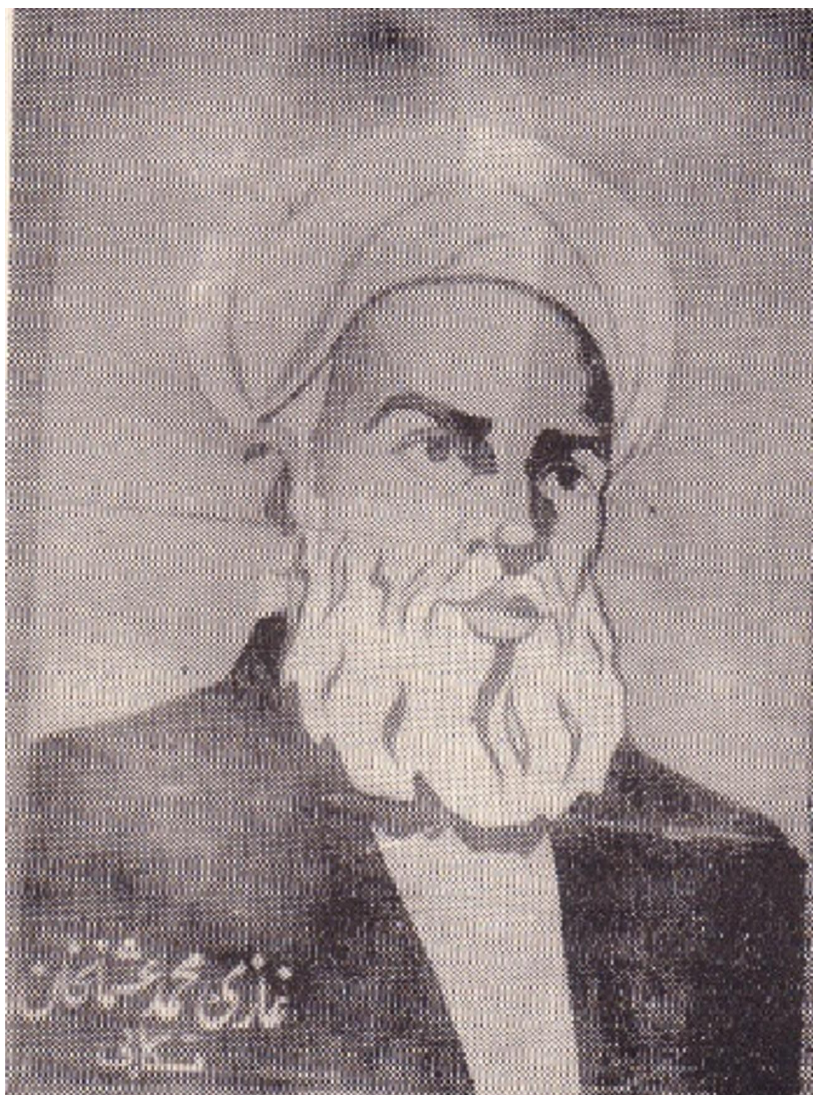
انگریزانو د محمد عثمان خان ساپی یو خپلوان ته چې سرفراز خان نومېده دا دنده ورکړه، چې که محمد عثمان خان پر کابل باندې د یرغل کولو څخه منصرف کړي، ده ته به درې لکه کلداری د مکافات په توګه ورکړل شي. محمد عثمان خان دغه پېشکش و نه مانه او خپلې مبارزې ته یې دوام ورکړ.

په همدغه وخت کې آوازه خپره شوه، چې جنرال غلام حیدر خان څرخي د لوګر، خوست او گردیز یو زیات شمیر ملي مبارزینو سره د کابل شاوخوا ته را نژدې شو. انگریزانو د ځانونو د ساتلو لپاره د کابل د لارو په بندولو اقدام وکړ. یو ټولی عسکري د توپونو په مرسته د مرادخانی څخه تر ریکاخانی او لاهوری دروازې، زنده و انانو او مرنجان له بیخه څخه مامور کړ چې په صف او لیکه ودریږي او همداشانې یې یو کنډک د امیر شیرعلي خان د باغ چې حرم باغ ورته ویلی کیده محمد عثمان خان تر باغه دده افغانانو تر څنډو د عالم گنج تر باغه د څرخ گیري دروازې د اسمایي غر پر شاوخوا راوگرځاوه. د لښکرو پاتې برخه یې ددو توپونو سره د کلوله پشتمې قلعه بلند نه چې هلته د وسلو ذخیره وخیژول. هغه وخت چې دغه حساسې او حاکمې نقطې یې اداره او ټینګې کړې په یرغل یې پیل وکړ. د شیر دروازې او قلعه بلند د څوکو څخه یې پر محمد عثمان خان ساپی چې په اسمایي غر کې و د توپونو واري پیل کړه او خپلو نورو قواوو ته یې د غره د ورختلو امر ورکړ او سخت جنګ پیل شو. ددغه جنګ په نتیجه کې د کابل ښار او غرونه د توپو ډډ زو په دودونو کې پټ شول. ددواړو خواوو څخه زیات میړونه ووژل شول، د محمد عثمان خان د لښکرو څخه چې څه پاتې شول ځانونه یې په یوه ګوښه ځای کې غلي کړل، خو محمد عثمان خان ساپی د خپلو اتو تنو ټینګو او ننگیالیو ملګرو سره تر هغه وخته مقاومت وکړ څو ټول شهیدان شول.

په همدغه وخت کې یو شمیر غازیانو چې ماته یې کړې وه او د مرادخانی اوسیدونکو ته یې پنا ورورې وه هغوی د انگریزانو په لاس ورکړل چې ټول یې ووژل. ددوی مقبرې همدا اوس دارګ د باغ د شمالي برخې د دیوال په بیخ کې شته چې د امیر عبدالرحمن خان په امر ګنبد باندې جوړه شوې ده.

سراج التواریخ ددغې ملي مجاهدې څه زیات تشریحات ورکوي او لیکي:

(مقارن اینحال که هنوز د اثره قنال وجدال خاموش نه گشته و مردان کارگرفتار پیکار بودند، جنرال محمد جانخان با انبوهی از غازیان قلعه چهاردهی جای گزیده بود و صدای توپ و تفنگ جنگ از راه مدافعه در میدان میان مزار شاه مردان و قلعه علی آباد

غازي محمد عثمان خان ساپی (تگابی)

انجمن گشته روبه میدان کارزار نهادند، باآنکه تمامت مواضع مستعده چون قلعه کوه اسمایی و فراز جبل شیر دروازه و غیره در تصرف سپاه انگلیس بود و توپ خانه و اسلحه دولتی نیز باخود داشت غزات شجاعت سمات بانکه حرب چنانچه باید در مقابل سپاه دولت بکار آید نداشته به یاری صاحب دین و تائید حضرت جهان آفرین دلیرانه حمله کرده انگلیستان را از پیش برداشتند و توپ دولتی را متصرف شده الی کوه شیر دروازه دیگر همه مواضع را از وجود ایشان تهی ساخته همه را داخل شیرپور نموده محصور ساختند دراین جنگ زنان سالخورده افغانان نیز حاضر و بیرق جهاد بر دوش داشتند.....)

اوبښ خپل خاوند و نه بښه

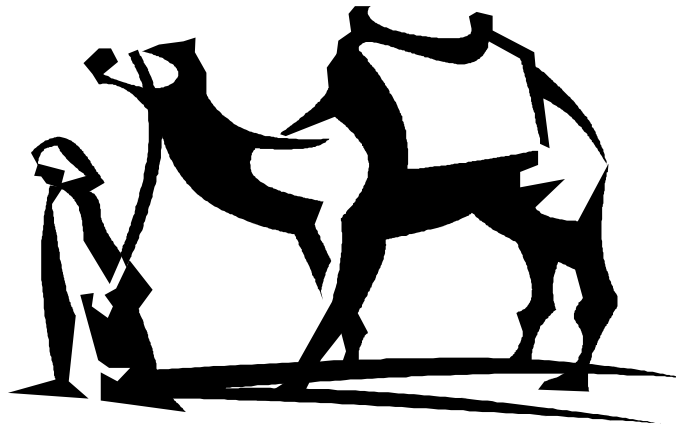
ليکونکى: قاضي زوى

وايي چې يو وخت د يو اوبښ خاوند ډير ناروغه و او د ډيرو دارو درملو د استعمال وروسته يې هم په روغتيايي حالت کې څه بڼه والى رانغى. د اوبښ خاوند نوره د روغتيا هيله له لاسه ورکړه او په دې فکر کې شو چې څرنگه چې د مرگ وخت څرگند نه دى نو راشه د خپلې کورنۍ د غړو او حتا د خپلو څارويو څخه هم بښنه وغواړه. داوبښ خاوند لومړى د خپلې کورنۍ د ټولو غړو څخه بښنه وغوښته او بيا يې د خپلو څارويو څخه د بښنې غوښتنه پېل کړه.

غوا، غوايي، مېړو، خرو او حتا چرگانو له خپلې بښنې څخه برخمن کړ. په پاى کې د اوبښ څخه د بښنې وار راوړسید. د اوبښ خاوند په ډيره عاجزۍ سره د اوبښ څخه د بښنې غوښتنه وکړه. اوبښ لږه شېبه غلى شو او بيا يې خپل خاوند ته وويل: نه، نه دې بښم ځکه په ډير ټيټ نظر دې راته کتلي او سپکاوى دې راته کړى دى. د اوبښ خاوند په ژړغوني او ازوويل چې اى اوبڼه څه سپکاوى مې درته کړى؟

اوبښ په ځواب کې ورته وويل: کله چې به تاسو له يوې سيمې څخه بلې سيمې ته کوچېدلئ نو د کور ټول سامان، تر غلبېل او چرگانو پورې به دې په ما بارول او بيا به دې کوچني ماشومان هم د بار پر سر پر ما کښيښول. ما له دې ټولو سره هېڅ غبرگون نه ښوده او نه مې کوم اعتراض کولو ځکه چې زه خو الله د انسانانو د چوپړ لپاره پيدا کړى يم. خو، هغه مهال چې به کاروان حرکت ته چمتو شو په دې وخت کې دې ډير سپکاوى او بې عزتي راسره کوله او هغه داچې زه به دې د څره په لکۍ پورې تړلم او هدف او موخې ته د رسيدلو پورې به زه په څره پورې تړلى روان وم. دغه سپکاوي زه ډير زورولم او زما د ژوند ډيره بده خاطره ده او هيڅکله مې هم له ياده نه وځي، ځکه درته بښنه نه کوم.

درنو لوستونکو: د پورتنۍ کيسې څخه دا جوتېږي چې حتا ژوي هم سپکاوى او بې عزتي نه مني او نه يې زغملای شي، نو انسانان چې پوره پوهه او شعور لري کله بې عزتي او سپکاوى قبلولای او منلای شي. هيله ده چې په افغانستان کې ښکېلاکگر ځواکونه افغانان پرېږدي چې د خپل هېواد نظام او واکمن په خپله و ټاکي او نور يې د خرو په لکيو پورې و نه تړي.

دیني لارښوونې

د سپين غرمجلې قدرمنو لوستونکو،
د مجلې چلوونکې ډلې پریکړه وکړه چې دپه دې ګڼه کې د جمعې د لمانځه د اهميت او فضيلت، د جمعې د لمانځه شرايط او
حکونه او همدارنګه د امام جوړیدلو شرايط او صفتونه خپلو قدرمنو لوستونکو ته وړاندې کړي.

د جمعې د لمانځه اهميت:
د جمعې د لمانځه وخت د ماسپښين د لمانځه وخت او دوه فرض رکعتونه دي. الله د پاک قرآن د جمعه د سورت په نهم ایت کې د
جمعې د لمانځه په هکله فرمایي: ای هغو کسانو چې ایمان مو راوړی دی، کله چې د جمعې د لمانځه لپاره اذان وشي نو وخغلي
یادولو او ذکر د الله ته او ټول کاروبار پریردی، یانې پېرل او پلورل. تاسو پوهېږئ دا ستاسو لپاره ډیره غوره ده.

حضرت محمد ص د جمعې د لمانځه د غوره والي په هکله فرمایي: دا ونی. په ټولو ورځو کې د جمعې ورځ غوره ده. په مسلم شریف
کې حدیث دی، چې حضرت محمد ص فرمایي: حضرت ادم علیه السلام د جمعې په ورځ پیدا کړی شوی او په دې ورځ جنت ته ننوت
او د جمعې په ورځ به قیامت راځي.

په بخاري او مسلم کې د نبی صلی الله علیه و سلم یو حدیث نقل شوی، چې حضور فرمایلي دي: د جمعې ورځ په مخکې ټولو
امتونو کې مشترکه وه، مګر هغوی اختلاف وکړ. یهودو د خالي (شنبې) او نصاراوو (عیسویانو) د اتوار (یکشنبې) ورځ غوره کړه.
الله مونږ ته لارښوونه وکړه، چې مونږ د جمعې د ورځې لوی والی او عظمت وساتو.

د جمعې د لمانځه حکم:
د جمعې لمونځ فرض عین دی، یانې په هر نارینه باندې یې ادا کول بې له کوم شرعي عذره فرض دي. د جمعې د لمانځه څخه منکر
کافر او په قصدي توګه بې پرېښودونکی فاسق دی. رسول الله علیه وسلم فرمایلي دي، چې مسلمان دې د جمعې لمونځ نه پرېږدي،
او که نه الله تعالی به ددوی په زړونو مهر ولګوي او هغوی به په غفلت او بې پروايي کې پریوځي (مسلم).
د جمعې لمونځ په کومو خلکو فرض دی؟ د جمعې لمونځ په هونښیار (عاقل)، بالغ، ازاد، روغ او مقيم مسلمان فرض دی. په نابالغو
کوچنیانو، ناروغو، پندو، مساپرو او په ښځو باندې د جمعې لمونځ نه دی فرض. که دا خلک د جمعې لمونځ وکړي د ماسپښين
لمونځ پرې نشته.

د جمعې د لمانځه شرطونه:
۱- که په یو کلي یا سیمه کې پنځلس یا شل مسلمانان مېشت وي او په هغوی کې لږ تر لږه دولس تنه بالغ او د لمانځه کولو
شرایط ولري، او په دغه سیمه کې د اړتیا ټول څیزونه پیدا کېږي، په دغه سیمه کې د لمونځ کول روا (جایز) دي. د جمعې په
لمانځه کې باید له امام څخه سربیره درې نارینه موجود وي، او که درې تنه مقتدیان موجود نه وي د جمعې لمونځ جایز نه دی.

۲- د جمعې د لمانځه وخت د ماسپښين د لمانځه وخت دی. که د ماسپښين د لمانځه وخت تير وي د جمعې لمونځ کول روا (جايز) نه دي. لمونځ په خپل ټاکلي وخت اړين دی. الله د پاک قرآن د نساء د سورت په ۱۰۳ ايم ايت کې فرمايي: بېشکه چې لمونځ پر مومنانو فرض کړی شوی دی په ټاکلو وختونو کې.

۳- د جمعې په لمانځه کې دوه خطبې ويل واجب دي.

۴- د دوو ورځو خطبو په منځ کې کښينا ستل (د مه کول).

۵- د حضور صلی الله عليه وسلم لارښوونه ده، چې د لمانځه څخه د خطبې اوږدول په کار نه دي.

۶- د خطبې د لوستلو په وخت کې چې کښينا ستل اړين دي، لمونځ او نور څه کول په کار نه دي. البته که مخکې له خطبې څخه لمونځ پيل شوی وي پوره کولای يې شي. همدارنگه د خطبې د لوستلو په مهال د سلام ځواب ورکول او د قرآن کریم تلاوت منع دي.

۷- د جمعې په ورځ دوه اذانونه کول اړين دي. د لومړي اذان نه پس د لمانځه تر پايه پورې د نارينه مسلمان لپاره کاروبار کول حرام دي.

اړينې يادونې: د جمعې خطبه په لاسپيکرونو او نورو وسايلو کې جايز دي.

د جمعې د ورځې ادبونه:

الف: د جمعې په ورځ لمبل، پاکې جامې اغوستل او خوشبويي استعمالول سنت دي. همدارنگه د جمعې په ورځ ويښتان جوړول، نوکونه پريکول او د نامه لاندې ويښتان پاکول هم سنت دي.

ب: خطبه په اوچت او ښه آواز ويل په کار دي. همدا شان جماعت ته د رسيدلو په وخت کې کوم ځای چې ځای پيدا کېږي کښينا ستل په کار دي. ځينې خلک دانگي رادانگي، حضور صلی الله عليه وسلم ددې منع فرمايلي ده.

ج: د جمعې په ورځ څومره چې څوک مخکې جماعت ته ولاړ شي په هغه کچه زيات ثواب مومي.

د کومو کسانو امام جوړول په کار دي:

د امام مانا ده لارښود او مشر، او د مقتدي مانا ده وروسته تلونکی. په امام کې بايد د امامت اهليت، پوهه او صلاحيت موجود وي، ځکه په اسلام کې امام ډير لوړ مقام لري. ټول پيغمبران د خپلو امتونو امامان وو. زمونږ نبي حضرت محمد ص په خپله امامت کاوه. همدارنگه خلفای راشدينو هم په خپله امامت کولو. څرنگه چې امامت ډيره سپيڅلې دنده او امام لوړ مقام لري نو اړينه ده چې د امام په ټاکلو کې ډير غور او پاملرنه وشي.

امام بايد د لاندنيو شرايطو لرونکی وي:

۱- ديني عالم چې په قرآن او احاديثو پوه وي او په هغې باندې عمل کوي. که علم ولري او عمل پرې نه کوي، نو دده څخه هغه څوک غوره دی چې د قرآن او سنتو تابع وي، که څه هم ډير علم و نه لري.

۲- که ديني عالم او پوه موجود نه وي نو له هغه چا امام جوړول په کار دي چې قرآن په صحيح او ښه توگه لوستلی شي.

۳- که ديني عالم او د قرآن قاري موجود نه وي، نو هغه څوک د امامت وړ او مستحق دی چې په گټه وټه، خوږلو، څښلو او ټولو کارونو کې د حلالو او حرامو خيال ساتي، که څه هم عالم نه وي.

۴- که د پورتنیو صفتونو لرونکی موجود نه وي، نو بيا به د زيات عمر لرونکی، ولې ډاکس بايد د ښو اخلاقو لرونکی، با پته او با عزته وي امامت کوي.

د لاندې کسانو امامت مکروه دی:

۱- بدعتي، يانې چې په دين کې نوې خبرې او کارونه راپيدا کوي.

۲- فاسق، يانې هغه څوک چې بې عمله وي، په قرآن او سنتو عمل نه کوي او د گناه د کارونو څخه ځان نه ساتي.

۳- د جاهل او پانده امامت مکروه دی. هغه پوند چې د خپلې پاکۍ خيال ساتلی شي د هغه په امامت کې کومه ستونزه نه شته.

۴- د سودخور، حرام خور او داسې نورو امامت مکروه دی.

د مشرانو خبرې

د لقمان حکیم د خولې خبرې:

- ۱- خدای وپېژنه.
- ۲- کله چې چاته نصیحت کوي په خپله پرې عمل کوه.
- ۳- د هر سړي قدر وپېژنه.
- ۴- خپل ملگری په سختۍ کې وازمویه.
- ۵- خپل راز خپل ځان سره ساته.
- ۶- خبرې په خپله اندازه کوه.
- ۷- خپل دوست په گټه او تاوان وازمویه.
- ۸- عاجزي خپله دنده وگرځوه.
- ۹- د ځوانۍ عمر غنیمت وگڼه.
- ۱۰- د موراو پلار ژوند غنیمت وگڼه.

سید جمال الدین افغاني وايي:

- ۱- آزادی ته څوک په تشو ویناوو نه شي رسیدلای.
- ۲- آزادي اخستل کېږي ورکول کېږي نه.
- ۳- د آزادی هیله د کار او عمل له پاره ده.
- ۴- یو قوم ته تر هغه ژوندی نه شي ویل کېدای او نه حقیقي ژوند لري، چې ترڅو د آزادی له پاره د جگړې په ډگر کې مرگ ته په خدا خدا استقبال و نه کړي.
- ۵- غورکول انسان تباہ کوي، تر څو گناه نه وي او فجایع زیاتې نه شي، خلک به د هلاکت سره مخ نه شي.
- ۶- قدرت او چوکۍ د حمام لنگ دی.
- ۸- مقام او منصب د غره په شان دي، ورجیگیدل گران او کښته کیدل ترې اسانه دي.

د بنجاري خورجين : هوسۍ

محمد آصف عمر

شاه بي بي او شازيبې د نانځکې په مېله کې چمبه وهله، چې په دې وخت کې لعل محمد راغی او ويې ويل، چې د خوراک لپاره څه شی لرئ؟ نجونو ورته وويل، چې بانجان، بادرنگ او بادام.

لعل محمد حېران شو، چې د ټولو خوړو په نومونو کې د "ب" د توري غږ دی. په دې وخت کې د شاه بي بي او شازيبې هم پام شو، چې رښتيا ددې نومونو په پيل کې دب دتوري اواز دی.

په دې وخت کې بنجاري هم راغی او د موضوع په باب خبر شو. بنجاري وويل چې د "ب" د توري په اړه خو موږ او تاسې خبرې کړي دي، خو اوس راځئ، چې د "ب" له توري سره د يو بل توري غږ هم يوځای کړو.

بنجاري د (ب) له توري سره د (الف) دتوري د يوځای کېدو مثال راوړ چې (با) کېږي. وروسته بنجاري له ماشومانو څخه وپوښتل، چې د (ب) له توري سره د (د) توری يوځای کړئ؟

ماشومانو په پيل کې لږه لږه غلطې وکړه خو وروسته يې سم وويل. بيا يې يوله بله پوښتنې پيل کړې، مثلاً (ب) له (چ) سره (ب) له (ع) سره، چې په دې ډول ټولوسم ځوابونه وويل.

بنجاري د هغوی پوهه وستانيله او هغوی هريوه ته يې له خورجين څخه يوه يوه لپه بادام په ډالۍ (تحفه) کې ورکړل او خپله بلې کوڅې ته ولاړ.

بنجاري له خپلې دې دهمېشنۍ سندرې سره بلي کوڅې ته راغی:

(بنجاري راغلی ډکه خورجینه _ سيخکان قيتکان پکې لرينه _ راووخئ وړو، چې بېرته ځينه). په دې وخت کې ماشومان خبر او پر بنجاري راټول شول.

تر روغې وروسته مريضې او ميرويس له بنجاره څخه وغوښتل، چې د کابل ژوبن (باغ وحش) وروښيي ځکه، چې موږ ته خلکو په دې باب ډېرې کيسې کړي دي.

بنجاري هم له خورجين څخه جاودبي هنداره راوايستله او دامنتر يې پر ووايه:

سم سم سازه نا، راوښيه رازا نا، اناننا بنا نا، غټه که هنداره نا، موږ دننه که د کابل په باغ وحشا نا، زم زم زينا، بم بم بينا هو.

له دې سره سم ماشومانو ته د کابل باغ وحش راڅرگند شو. ماشومانو د باغ وحش مرغۍ او حيوانات وليدل.

دوی هوسۍ وليده خو خيال يې وکړ، چې دا وزه ده خو دباغ وحش دمسلكي چارو مسوول شاه نوري ورته وويل چې داهوسۍ ده.

ماشومان د هوسۍ رنگونو ته متوجه شول، چې سوربخن فولادي، خړ، ژېړ او نور رنگونه لري. همدارنگه يې له شاه نوري څخه وپوښتل، چې هوسۍ چېرې پيدا کېږي؟

هغه ځواب ورکړ چې هوسۍ اکثره د افغانستان په هلمند، فراه، نيمروز او بدخشان ولايتونو کې پيدا کېږي.

زموږ په باغ وحش کې درې ډوله هوسۍ شته، چې ميل، بره يې او غرنۍ يا غرخه نومېږي، يو بل ډول هوسۍ هم شته چې مارکوپولو نومېږي خو زموږ سره نشته.

هوسۍ وابښه او پانې خوري او ډېرې چټکې منډې وهي.

تردې وروسته بنجاري بيا له خورجين څخه هنداره راوايستله منتر يې پروا يه او د هغې هيندارې په مرسته ماشومان بيرته خپلو ځايونو ته ورسېدل او بنجاري بل کلي ته ولاړ.

شېراو تورپکۍ د بنجاري په ليدو ډېره خوشاله شول. ترروغې وروسته بنجاري ماشومانو ته وويل، يوه ټوکه ورته ووايي، شېر هم دا ټوکه ورته وويله:

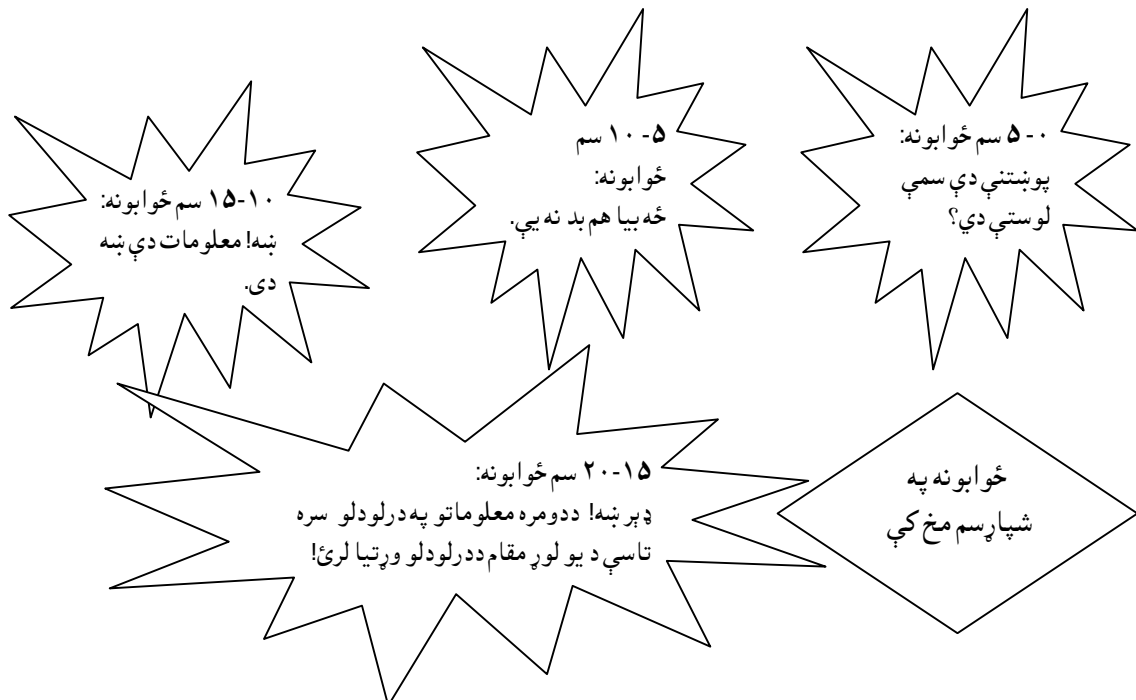
يو هلک بل نا اشنا هلک ته په لاره کې سلام و اچاوه، هغه وپوښتل چې ته ما پېژنې چې سلام دې راواچاوه؟

هغه وويل چې نه، نه دې پېژنم خو بوټونه او بکس دي زما د بوټونو او بکس غوندې دي، ځکه مې سلام درواچاوه.

بنجاري او ماشومانو پر ټوکه وځنډل، وروسته بنجاري له ماشومانو څخه وغوښتل چې همداسې نورې ټوکې هم پيدا او له خپلو ملگرو سره دې ووايي.

خومره معلومات لرئ؟

- ۱- د سمنگانو د ولایت مرکز کوم دی؟
- ۲- د ناروې هېواد د ترانسپورت وزیر څه نومېږي؟
- ۳- د نړۍ یو مشهور پارک چې سنترال پارک نومېږي په کوم ښار کې پروت دی؟
- ۴- د افغانستان د کلتور وزیر څوک دی؟
- ۵- د ۲۰۰۸م کال د فوټبال د اروپایي اتلولۍ لوبې په کوم هېواد (هېوادونو) کې ترسره شوې؟
- ۶- د قبرس پلازمېنه (مرکز) کومه ده؟
- ۷- د کراتي سپورت په کوم هېواد کې رامنځ ته شوی دی؟
- ۸- د ((زمونږ بڼ)) خپرونه په کوم تلویزیوني چینل کې وښودل شوه؟
- ۹- د امریکا په متحده ایالاتو کې د راتلونکو ټاکنو لپاره د دیموکراتانو کانديد څه نومېږي؟
- ۱۰- د اردون ملکه څه نومېږي؟
- ۱۱- ((ستارت)) د ناروې د کوم ښار د فوټبال لوبډله ده؟
- ۱۲- د ارژنټاین ولسمشره څه نومېږي؟
- ۱۳- د اوسلو د ښار د اوپراد تعمير نقشه چا ویستلې ده؟
- ۱۴- د استاد ناشناس خپل نوم څه دی؟
- ۱۵- د افغانستان د ملي تلویزیون ریس څه نومېږي؟
- ۱۶- د طلا کیمیاوي فورمول څه دی؟
- ۱۷- داوړي نهه ویشتمې المپایي لوبې د چین هېواد په کوم ښار کې جوړېږي؟
- ۱۸- د ۲۰۰۸م کال د اروپا د سندرو په سیالۍ یا اروویشن کې کوم سندرغاړي د ناروې استازیتوب کاوه؟
- ۱۹- د ۲۰۰۸م کال د فوټبال په اروپایي اتلولۍ کې کوم هېواد لومړی مقام ترلاسه کړ؟
- ۲۰- په ۲۰۰۸م کال کې کوم ښار د اروپا د کلتوري پلازمېنې په توګه نومول شوی دی؟

د ځوان او تکړه پښتون سندرغاړي بختيار خان خټک سره مرکه

- ۱- که د سپين غر مجلې لوستونکو ته ځان په لنډه توگه وروپيژنئ خوښ به شو.
ځواب: په لنډو ټکو کې به ووايم چې زما نوم بختيار خټک دی او تعلق مې د نوبنار صدر چې د نوشهره گېټ سره دی. لومړنۍ زده کړې مې تر ۱۴ پورې هلته حاصل کړي دي او له هغې وروسته بيا د پوهنتون لپاره پېښور ته ولاړم.
- ۲- څومره موده کيږي چې په سندرو ويلو مو پېل کړی دی؟
ځواب: د موسيقۍ سره مې شوق ډير له پخوا نه دی، خو کله چې خلکو وپيژندلم هغه په ۲۰۰۲ م کال کې و کله چې ما په لاهور کې په اردو کې سندرې جوړه کړه او موزيک وښودو مې ورته جوړه کړه، نو د هغې څخه وروسته دادي شپږ، اوه کاله کيږي چې د موسيقۍ سره وابسته يم.

بختيار خان خټک

- ۳- سندرو ويلو ته مو څرنگه مخه کړه؟
ځواب: څرنگه چې مې مخکې وويل د موسيقۍ سره مې شوق د کوچنيوالي څخه و او کله نا کله به مې باجه باندې هم گوتې وهلې او خوند يې راکو او بيا په سکول يا ښوونځي کې هم په چاپيريال کې ملگرو وهولم چې ته د سندرو ويلو توان او آواز لري او دې ميدان ته راوړاندې شه. بل دا چې هلکولي او مستي وه نو موسيقۍ خوند هم کاوه نو دا وه چې موسيقۍ ته مې مخه شوه او اوس دادي ستاسې په وړاندې يم.
- ۴- ايا ستاسې په کورنۍ کې کوم بل چا هم د موسيقۍ سره کوم تړاو درلود؟
ځواب: نه، په کورنۍ کې داسې بل هيڅوک هم نه وو، بلکې زما هم ډير کلک مخالفت شوی و، خو شوق زورور وو او زه يې رامخکې کړم.
- که په کورنۍ کې داسې څوک وای چې د موسيقۍ هلې ځلې يې کولای نو ما به ويلي وای چې دهغوې اثر راباندې شته، خو نه داسې نه وه، بلکې ډير وهل مې د موسيقۍ په سر خوړلي دي. کله چې به ما په ماشومتوب کې موسيقي کوله دوی به ترې خوند اخيستلو ځکه دوی به ويل چې څه ماشوم دی، خو وروسته يې بيا ډير مخالفت کاوه.
- ۵- د سندرو کمپوز څوک درته کوي؟
ځواب: د لومړي ځل لپاره چې کومو سندرو ما ته وده راکړه او زه يې خلکو ته ور وپيژندلم په هغو کې راسره استاد صاحب گل چې زما مشر او استاد دی مرسته کړې وه او د همدغه استاد موسيقۍ ماته وده راکړه او زما د شهرت سبب شوه. د وخت په تيريدو سره مې اوس خپله تجربه هم ډيره شوه او په خپله هم کمپوز کوم.
- ۶- تاسې د استاد صاحب گل نوم ياد کړ، يانې هغه تاسې سره په کمپوز کې هم مرسته کوي او استاد مو هم دی؟
ځواب: هو، د پښتو سندرو پيل ما د صاحب گل استاد د موسيقۍ نه کړی دی.
- ۷- په پښتنو سندرغاړو کې مو د کوم سندرغاړي آواز ډير خوښيږي؟

ځواب: اوس که زه په دې مقام کې خبره وکړم نو نا انصافي به شي ځکه چې زه د هر هنرمند موسيقي په ډير شوق سره اورم، خو په هر حال، کوم چې ستر نومونه دي هغې کې استاد ناشناس دی، استاد خيال محمد دی، استاد شاولي دی، او سردار علي ټکړدی چې د غني خان کلام ډير وايي او زما په خپله د غني خان د کلام سره ډيره مينه ده. په اوسني دور کې بيا هارون باچا ډير زيات په شوق اورم.

۸- د نوموړو هنرمندانو د جملې څخه تاسې په خپله د کوم يو څخه متاثر ياست؟

ځواب: کله چې زه په حيات آباد کې په پوهنتون کې وم ماته يوه ډيره ښه موقع په لاس کې راغله او هغه دا وه چې هارون باچا هم هلته و. د هارون باچا موسيقي، د هغه شخصيت، خبرو اترو، کړو وړو او د کلام انتخاب څخه مې ډير څه زده کړي دي.

۹- د موسيقي تر څنگ نورې څه بوختياوې لرئ؟

ځواب: زموږ د کورنۍ پيشه ټيکه داري ده. موږ په خپله د ساختمانۍ يو شرکت لرو او د پنځوسو شپيتوو کلونو را په دې خوا زموږ مشران دغه کاروبار کوي. او اوس وخت زه په خپله په کراچۍ کې د خيبر تلويزيون د پروگرامونو پروديو سر يم.

۱۰- د خيبر تلويزيون کارونه څرنگه مخکې روان دي؟

ځواب: د خيبر پروگرامونه ډير ښه روان دي. غواړم ووايم چې خيبر د پښتو ژبې ځانگړی او لومړنی چينل دی. زه ددغه چينل لومړنی سندرغاړی يم او په سندرغاړو کې لومړی کس يم چې نيغ په نيغه مې د کوربه په حيث پروگرامونه پيل کړي دي.

۱۱- ايا ستاسې موسيقي وطني موسيقي ده او که پاپ او يا نورې سندرې هم وايې؟

ځواب: زما موسيقي وطني هم ده او پاپ هم، ځکه که ما په خپله موسيقي کې څه زياتوالی کړی هغه د موسيقي آلات دي. ما ددغه الاتو څخه استفاده کړې او وطني موسيقي مې خلکو ته وړاندې کړې او د خدای مهرباني ده خلکو خوښه کړې ده.

۱۲- ايا تر اوسه مو نورو هېوادونو ته د کنسرت ورکولو لپاره سفرونه کړي دي؟

ځواب: سفرونه مې هالنه، دوبي، ابوظبي او ماليزيا ته کړي دي. کابل ته هم تگ شوی و، که څه هم دا د کوم ځانگړي کنسرت لپاره نه و. د کرزي صاحب په مينه او بلنه باندې موږ ولاړو او بيا هلته په تنگهار کې ما يو وړوکی پروگرام وکړ.

۱۳- په افغانستان کې د کوم تلويزيوني چينل له خوا بلنه درکړل شوې نه ده؟

ځواب: ما د افغانستان ملي تلويزيون ته يو څو سندرې ډالۍ کړي او هغوی زما ته سندرې ثبت کړي او دغه سندرې چلوي. ددې نه علاوه مې دوه نورو چينلونو ته له هغې جملې څخه آريانا ته هم څلور سندرې ثبت کړي دي. زما ډيره هيله ده چې افغانستان ته ولاړ شم او هلته کنسرتونه ورکړم. هلته يو لوی کنسرت جوړ شوی وو، چې ما بايد گډون په کې کړی وای خو هغه راڅخه د امنيتي ستونزو له امله پاتې شو.

۱۴- واده مو کړی دی؟

ځواب: هو، الحمد لله واده مې دوه کاله مخکې کړی او په تيره روژه کې الله پاک يوه ډالۍ هم راکړه، يو زوی چې ما پرې خوشال خټک نوم ايښی دی.

۱۵- د نورو هېوادونو موسيقي اورئ؟ د کوم سندرغاړي يا گروپ سره مو ډيره مينه ده؟

ځواب: زما په خپله د هندي موسيقي سره ډيره مينه ده او د ماشومتوب څخه مې هندي سندرې اورېدې. د هندي هنرمندانو لکه موکيش، کشور کمار، محمد رفيع، عزت حسين د اواز سره مې ډيره مينه ده او سندرې يې اورم.

۱۶- د پښتو ژبې تر څنگ په نورو ژبو هم سندرې وايې؟

ځواب: ما په پښتو او اردو کې سندرې ويلې دي، يوه سندره مې په پارسي کې هم تياره کړې ده خو لا ثبت کړې مې نه ده او په پنجابۍ کې هم يوه سندره لرم.

۱۷- ستاسو د موسيقي په گروپ کې نور څوک شامل دي او د موسيقي کومې الې غږوي؟

ځواب: موږ چې کله ژوندي پروگرامونه کوو په هغې کې راسره صاحب گل استاد باجه غږوي او له هغه سره نور ملگري دي چې رباب او کيبورډ غږوي. د موسيقي ټولې چارې د استاد صاحب گل په غاړه وي.

۱۸- تاسو د خپلو سندرو شعرونه په خپله غوره کوئ او د کومو شاعرانو شعرونه ډير وايې؟

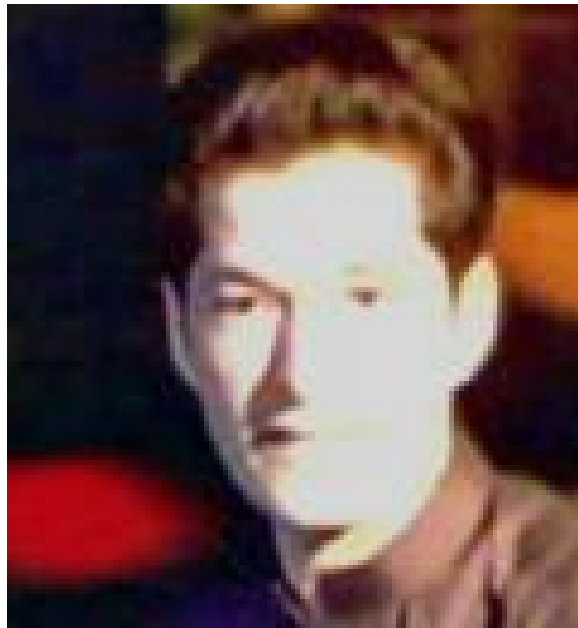
ځواب: زما په خپله د لوستلو سره ډير شوق دی. ما هغه کلام ويلی دی چې ښه راباندې لږيدلی دی. زه کلام يوازې د شاعر په نوم نه وایم، بلکې کلام ته گورم، چې ښه راباندې ولږي بيا يې سندره کوم او ثبتوم يې. ما د غني خان بابا، رحمت شاه سائل، خوشال خان بابا، او يو کلام مې د اباسين صاحب هم ويلی دی.

۱۹- که د خپل ژوند د خوږو خاطرو له جملې څخه يوه خاطره د سپين غرمجلې لوستونکو سره شريکه کړئ خوښ به شو.

ځواب: په ژوند کې خو قدم په قدم ښې خاطري پېښېږي، خو يوه خاطره چې تل به زما په ياد وي هغه دا چې څرنگه چې مونږ پښتانه يوو، نو په پاکستان کې اکثراً مونږ د کمترۍ احساس کوو. کله چې مونږ کابل ته ولاړو او افغان ولسمشر حامد کرزي زه په نوم راوبلل، راجوخت او ښکل يې کړم نو ډير زيات مې زړه ته تسکين را پيدا شو او د خداى شکر مې وويست چې کوم زمونږ د هېواد مشر دى او ما په نوم پيژني، دومره مينه راسره کوي او ستاينه مې کوي. دغه خاطره به مې ټول عمر په ياد وي.

۲۰- په خپلو سندرو کې له کومې سندرې نه په خپله ډير خوند اخلي؟

ځواب: که ريښتيا درته ووايم نو ډيرې کمې سندرې به وي چې زه ترې خوند اخلم. ځکه، زه چې کله خپلې سندرې اورم نو په هغې کې غلطيانې راوباسم. خو، يوه سندره زما د کست جوړولو کې يې ډير کار کړى دى هغه په خېبر تلويزيون کې ما د صاحب گل استاد په موسيقۍ کې خو ټيپې کړې وې، دغه به مې د تل لپاره په ياد وي.

بختيار خان خټک

ستاسو نه ډيره مننه چې مونږ ته مو د مرکې لپاره وخت راکړ. که په پاى کې خپلو مينه والو او په نورې نړۍ کې مېشتو پښتنو ته کوم پيغام لرئ نو مهرباني وکړې چې د سپين غر مجلې له لارې يې خپور کړو.

زه د سپين غر مجلې له لارې يو دوه خبرې کول غواړم. يوه دا چې زه انسان يم او غنم خورم. نو، هر څوک چې غنم خوري د هغه نه به گيله نه کوئ. ځکه هر څوک چې غنم خوري هغه هر څه کولای شي. او دوهم دا خبره کوم د پيغام په ډول:

دا د مينې کور راباندې وران نه کړي
ځئ چې د طوفان لاسونه ونيسو

نړيوال ريکارډونه

د نړۍ ترټولو کوچنی قرآن شریف:

د نړۍ ترټولو کوچنی چاپ شوی قرآن شریف دی چې ۵۷۱ پاڼې لري. دغه قرآن کریم په کال ۱۹۸۲م کې د مصر په قاهره کې چاپ شوی او په یوه پاکستانی پورې چې محمد سعید کریم بیباني نومېږي اړه لري.

د انسانانو ترټولو اوږد قطار:

د نړۍ دغه ريکارډ د بنگله دیش په هېواد کې ټينګ شوی دی. د ۲۰۰۴م کال د دسمبر په یوولسمه نېټه له پنځوو میلیونو څخه زیاتو انسانانو یوبل ته لاس ورکړي او ۱۰۵۰ کیلومتره قطار یې جوړ کړ. دغه قطار د بنگله دیش د ټيکناف څخه تر ټينټولیا پورې اوږد و.

د اندام ښکلا: بینچ پریس:

د ۲۰۰۳م کال د جولای په ۲۲مه نېټه یو ایرلنډي ورزشکار د امریکا په کلفورنیا کې د یو ساعت په اوږدو کې وکولای شول په بینچ پریس کې ۹۰،۷۲ کیلوګرامه وزن ۱۲۸۰ ځله او ۳۵،۳۵ کیلو ګرامه وزن ۴۹۳ ځله اوچت کړي.

ترټولو لوی ښوونځی:

د زده کوونکو د تعداد په حساب د نړۍ ترټولو لوی ښوونځی په هندوستان کې دی چې په ۲۰۰۷-۲۰۰۸ ښوونیزو کلونو کې یې ۳۲۱۱۴ زده کوونکي درلودل.

د نړۍ تر ټولو دروند لیمو:
د نړۍ تر ټولو دروند لیمو ۲۶۵، ۵ کیلوگرامه وزن درلود چې په ۲۰۰۳م کال کې په اسرائیلو کې روزل شوی و.

د گلابو د گل تر ټولو لوړ بوتۍ:
د نړۍ د گلابو تر ټولو لوړ بوتۍ د امریکا په کلفورنیا کې دی. دغه بوتۍ د ۲۰۰۵م کال د دسمبر په پینځمه نېټه ۴، ۰۳ متره لوړوالی درلود.

تر ټولو اوږد موټر سایکل:
په ۲۰۰۵م کال کې د نړۍ تر ټولو اوږد موټر سایکل په روسیه کې و چې اوږدوالی یې ۶، ۹ متره و.

ټوکې ټکالې

يوه ښوونځی ته نوی زده کوونکی راغلی و ، کله چې ټولگي ته راننوت نو ښوونکي ترې پوښتنه وکړه چې نوم دې څه دی؟ ده ورته وویل ((فلانی)). د پلار نوم دې څه دی؟ زده کوونکي ورته وویل غوږي. ښوونکي ورته په چټکه سره وویل چې دا ته څه وايي. زده کوونکي ورته وویل چې استاده نور نه پوهېږمه خو کله چې مې پلار وهي نو راته وايي چې د غوږي بچیه.

یو سړی د خپل یو دوست کور ته ولاړ چې د دوست باسکیکل یې د یوې ورځې لپاره ترې وغواړي. کله چې سړی د خپل دوست کور ته ورسېد نو دروازه یې ټک ټک کړه. د دوست ورور یې دروازې ته راووت. سړي د دوست ورور ته وویل چې ورشه ورور ته دې ووايه چې فلانکی راغلی دی او باسکیکل د یوې ورځې لپاره غواړي. کله چې دغه هلک ورور ته ورغې نو ورور یې پرې ډیر غوسه شو او ورته ویې ویل چې ورک شه! ورشه ورته ووايه چې ورور مې ویده دی او باسکیکل پنجر دی ، نو دغه هلک چې دورور غوسې ډیر وارخطا کړی و دورور دوست ته په منډه ورغې او په بېړه یې وویل چې ورور مې پنجر دی او باسکیکل ویده دی.

مزې مو وکړې:

د یوه سړي موټرسایکل نه و زده ، یو بل ملگري ته یې وویل: ته دې دا موټرسایکل راکړه چې زه یې وچلوم. هغه موټرسایکل ورکړ، ده چې روان کړ، موټرسایکل ورڅخه تیز شو ، نه یې شو ودرولای. سړي هلته لیرې یو ډله خلک ولیدل چې پر ځمکه ناست وو ، ده ورغې کړل: ای د ځمکې خلکو مزې مو وکړې.

اداري فساد

کرزي ، بش ته شکایت وکړ چې په کابل کې کیسه خرابه ده او د اداري فساد مخه نیول بېخي ناشوني شوي دي . بش ورته په ډېرې تسلی ځواب ورکړ : مونږ یو سپی لرو چې غله او خاینین پېژني او ورپسې غاږي. ته غم مه کوه په دې به یې معلوم کړو . کله چې دغه سپی د کابل په هوایي میدان راکوز شو تر ارگه به یې چې هر سړی لیده ورپسې غږېده ، ارگ ته په رسېدو یې زړه وچاودېد .

Again!

په بهر کې یو افغان هوټل ته د خوراک لپاره تللی و ، د خوراک د فرمایش یوه توکمه یې چې ووهله ((الوگان)) ورته راغلل .

سړی خپه شو او په فکر کې لاړو چې له دې نه خو په افغانستان کې تنگ و ، په خواکې یې یو انگرېز ناست و هغه د Again بټنه ووهله . قورمه ورته راغله . دده غریب هم قورمې ته زړه وشو او بې له ځنډه یې د Again په توکمه گوته زور کړه . کله چې یې ولیدل بیا (الوگان) ورته راغلل نو په غوسه یې هوټلي راوغوښت او ورته یې وویل . ((ظالمه دده Again ته وگوره او زما Again ته وگوره .

شعرونه

د بغاوت ټال به دې جوړ د لونگينه کړمه
ستا په حضور کې به په دار بې وسه مينه کړمه
د محبت گنا تاهم کړې ما هم کړې وه
نن به له تا سره هم دا خبره سپينه کړمه
زه به پرې خپل زړه لکه ډک د وينو جام نوی کړم
ستا د تصوير خاکه به ستا په شان رنگينه کړمه
ته په جلوو کانيي زما پسه سر راووروه
گوره چې ستا کوڅه به څنگه گلورينه کړمه
چرته به ستا په رپندو شونډو هم وغږېږي
خپله سندرې به په داسې درد شيرينه کړمه
شايد چې ته هم د الفت په معنی و پوهېږي
چې تا لمبه کړم لوپته درله واوړينه کړمه
زړگي دې پوی کړه د سائل په اوبنکو ويلې نه شي
چې د ستم جذبه دې نوره هم سنگينه کړمه
رحمت شاه سائل

د اجل تبه

چې کوږ شمال دې په وربل راشي
په زړه زما د غم غوبل راشي
چې اوسيلي دې تش له خولې نه وځي
نو په ما تبه د اجل راشي
په تروه ټنډه چې راوگوري تبه
غم له ماتمه سره مل راشي
بيلتون دې اور دی دم په دم مې سوزي
ستا په وعده يوڅه تسل راشي
ځان آينه کې هغه وخت وگوره
چې دې پر مخ د زلفو ول راشي
درنه به پټه کړم ادا د سترگو
که چيرته ماته د غلا چل راشي
په زړه مې ډيرڅه درته گرځي گرانه
خو که په خوله دغه ويل راشي
شوم پنبيمانه په دې کړې رنځدی
نه چې په مينه کې خلل راشي
حافظ چې ستړی په فراق کې شمه
د زړه دمه مې په غزل راشي
نصرالله حافظ

څه مانا؟

دا تر مې اوښکې او په زړه مې ژړا څه مانا؟
غاصبه ستا راپسې هروخت کې خدا څه مانا؟
نن چې ملي فرهنگ ځگېروي په ځنکدن کې کوي
ستا د شرابو په نشه کې دا خدا څه مانا؟
افسوس چې ټول نن د سرو زرو شي په تورو تېرو
د ژوند انځور کې دا بې خونده شان سودا څه مانا؟
يمه افغان، خو د مېړانې په چل نه پوهېږم
داسې ژوندون، داسې خوځون، داسې دنيا څه مانا؟
ستا تکبر چې غشي ولي د آسمان په لوري
تاته جنت، تاته دوزخ تاته عقبا څه مانا؟
تل دې زه وينم بت خانه کې هم تسبيح اوږې
زړه کې دوه مينې د الله او د بودا څه مانا؟
هيڅ پوه نه شوم کله سور او کله تور ځلېږي
افغانه ستا په شان کې دوه رنگه څلا څه مانا؟
په ننگ کې مې په ننگ ژوندی د ابدالي په کور کې
د ابې ننگي او بې پتي مون، سبا څه مانا؟
چې د مجنون د سوي زړه تنده پرې ماتسه نشي
دا دليلا د بنکلي مخ دغه بنکلا څه مانا؟
چې د نيکونو تاريخ بيا تازه کولی نه شي
غيرته ستا دې اوده قوم ته دا وينا څه مانا؟

محمد يوسف غيرت

ننگرهار

راز

په خوله ويلای نه شم، په بڼو حال درته واييم
شرمېږمه اشنا! په اشارو حال درته واييم
زاهده! واوره- واوره ما شراب څښلي نه دي
قسم- قسم- قسم شم، په توبو حال درته واييم
زما او د حوص تر منځه ډېرې فاصلې شته
خو غم ته چې نږدې يم، په سلگو حال درته واييم
موږ دواړه خو مطربه ځکه نه سره پوهېږو
ته وايې په نغو، زه په شعرو حال درته واييم
دا پټ د زرگي راز چې مې له تاسره شريک دی
نو خود به په سجدو کې په پښتو حال درته واييم
د مينې افسانې مې درته ډيري ووييلې
خو نن به په غزلو، په ټپو حال درته واييم
ويلی درته هيڅ نه شم مين بنکلی بې درېغه
په ډېرو اندېښنو، په وسوسو حال درته واييم

صديق الله مين

کندهار

د وطن ارمان

دیر دې گران وطنه په ارمان یمه
بې له تا خپه په ټول جهان یمه
ستا نه چې جدا او مهاجر شومه
کډه په سرگرځم در په در شومه
تل پردو ملکوکې سرگردان یمه
هر وخت مې یادیري شنې درې ستا
ښکلې زړه رانېکونکې منظرې ستا
تل د غرو رغو دې ثنا خوان یمه
جار شمه وطنه ستا سیندونو نه
ستا د لوړو غرو، دشتو باغونو نه
تېرې دې دیدن ته د پغمان یمه
کله چې رایاد خوږ تنګرهار کړمه
یا ویارمن تاریخ د کندهار کړمه
ستا د میرنیو نه قربان یمه
یو خوا دې ایران په وړانولو بوخت
بل خوا پاکستان په لوټولو بوخت
ستا له گاونډیو نه پریشان یمه
غرب دې کوز بر وژني د ترهګر په نوم
یا د اسلام پال او بنیادګر په نوم
ځکه چې پښتون او مسلمان یمه
څه شو ننګیالي دې چې نجات درکړي
ستا ژوبل بدن ته څه حیات درکړي
گرځم په لټون د میرویس خان یمه
چیرته دی دریا او خوشال خان بابا
شا امان الله د استقلال بابا
قبر ته ولاړ د احمد خان یمه
وینې شه ای پښتونه نن بل قرن دی
ټول حالات بدل دي وخت مېرن دی
ولې وروسته پاتې له کاروان یمه
پلې د نیکونو ارمانونه کړئ
لوی افغانستان جوړ کړئ جشنونه کړئ
شرم دی چې بل پسې روان یمه
بس دی هلال خپله قلم کنسېرډه نور
خپله په عمل شه اشعار پرېږده نور
خو به زه د بل په دسترخوان یمه

د کونړ د سیند خپه وای
د میوند مسته ټپه وای
د احمد هسکه شمله وای
د میرویس د برم حجره وای
د خوشال توره تیږه وای
مسلماننه عقیده وای
هم مې مینه پښتنه وای
د احساس یوه نغمه وای
لر او بره کې خوره وای
د خیبر درنه دره وای
د ملنګ بابا اسره وای
د یووالسي ترانه وای
د عظمت چې نشانه وای
د پامیر په سر پرته وای
د شمشاد څوکه تیږه وای
د دښمن ورته سینه وای
له غیرته په غوسه وای
د پښتون تاریخ کیسه وای
غلیمان ترې په لږزه وای
یه قربان خوږه ناره وای
د اتني او جوش مېله وای
له حیانه تکه سره وای
درنه پیغله پښتنه وای
هر دښمن ته سره لمبه وای
کاش د مینې پلوسه وای
دې محفل باندې خپره وای
پښتنه لویه دیره وای
شمکور په کې جرګه وای
زه یې غاړه کې دمه وای
کونړ سیند مشاعره وای
عزیز ناست په کې غره وای

عزیز الرحمن سرشار

د کونړ سیند مشاعره-جرمني

Celebrated Afghan Musician Farhad Darya is UNDP

National Goodwill Ambassador

Celebrated musician, artist and human rights activist Farhad Darya has been appointed the UNDP National Goodwill Ambassador for Afghanistan. This was announced by the UNDP Resident Representative in Afghanistan, Bo Asplund.

Farhad Darya is one of the most influential Afghan musicians since the mid 80s, and has been a pioneer for creativity, love and change in Afghan contemporary music. He is one of the few Afghan artists who have succeeded in giving a new shape to the traditional structure, composition and voice in Afghan music. Yet his work and contributions make him more than only a great musician. He is a human rights activist and has been involved in various national and international projects and activities promoting rights of under-privileged groups.

Addressing newsmen, the UNDP Resident Representative in Afghanistan said, "UNDP is honoured to have Darya as part of its family. One of the best role-models to the present

generation of Afghans, Darya has used his songs and his personality to introduce Afghanistan to the world not as a country of conflict and desperation but a country of hope and inspiration. We very much look forward to working with Darya to promote the messages of peace and development all across the country."

Farhad Darya

Darya has written and sung a remarkable array of songs in all major Afghan and some other languages such as Urdu and English. He has always strived to bridge the hearts. His music reflects the freedom and unity of Afghanistan. His throat is the larynx of all Afghans and his voice is the messenger of affection and love. He has won numerous prestigious awards for his work in music and Human rights across the globe. He received the National Human Rights

Award 2006 in Kabul for his activism for the promotion of rights of the underprivileged.

In November 2007 Darya joined the UNDP's campaign for the Elimination of Violence Against Women to promote greater awareness and engage the public, particularly students and youth and encourage them to take active part in the campaign. His call to the public to join this campaign appealed to many Afghans. Darya called upon men to join the campaign as change makers and critical partners in the efforts to end violence against women. His presence in the campaign met with significant response from the government, the students community, academia, international community and wider public.

MCIT signs the contract for establishment of National Data Center

The signing Ceremony was held in the Conference room of the Ministry of Communications and Information Technology today on Monday July 07, 2008 and the contract was signed between Ministry and the GTR (Grand Technology Resources) Malaysian based Company.

National Data Center will be the only place where governmental documents and information will be saved and kept electronically in the country said H. E. Minister Sangin during the signing of this project.

H. E. Minister Sangin added that the Ministry of Communications and IT signs the contract with GTR the Malaysian based company after transparent international bidding process and finally the contract was awarded to them.

The GTR is required to equip the National Data

Center and implement the project within the six months at a total cost of 4.5 million USD.

The aforementioned money will be paid from the development budget of the Ministry provided by the Ministry of Finance.

After the establishment of the National Data Center, all documents and information of government agencies will be saved electronically, and these agencies will be connected with each other by optical fiber and through this way they will be able to have access to related databases located in the center.

Afghan minister of Communication and Information Technology

National Data Center is the only place for keeping and saving the essential

documents of the country where documents are saved electronically and it is one of the reliable places for saving essential information of the government and meanwhile one of the important infrastructures of the Information Technology in the country.

Ministry's officials say that by creation of this center, the existing administrations of the government will be improved and the bureaucracy will be avoided and the efficiency of the government agencies will be increased.

Minister of Communications and IT Amirzai Sangin participated in World Congress on Information Technology 2008, Kuala Lumpur Malaysia 16-22 May 2008

A delegation from Afghanistan led by Minister of Communications and IT Amirzai Sangin participated in World Congress on Information Technology 2008, Kuala

Lumpur Malaysia 16-22 May 2008, which held once every two years, the WCIT is a premier global ICT forum that brings together global leaders in business, government and academia. Often billed as the Olympics of ICT, it impacts global economic and social development through the exchange of policies and ideas on technology. The delegation has participated in a number of discussion panels and bilateral meetings during the event.

Minister Amirzai Sangin participated in the Strategy Council and Steering Committee meetings of GAID (Global Alliance for ICT and Development) that focused on issues of Access and Connectivity, particularly for the Asian and Island States as well as Innovative Funding Mechanisms for the implementation of the ICT infrastructure, services and applications.

Minister Amirzai Sangin participated in another important ministerial panel where ICT Ministers from Malaysia, Myanmar, Brunei, Maldives, Papua New Guinea and Pakistan met for the first time to discuss implementation plans and future direction of shaping government policy to support efficient, effective and transparent governance. The Asia-Pacific e-Gov Forum was the first forum of its kind in the region to bring together ICT Ministers, industry leaders, public sector decision makers, civic society thought-leaders and marginalised groups from the region to discuss the development of e-Governance in the region.

Source: <http://www.mcit.gov.af/>

Spansk Jubelkveld i Wien

Fernando Torres ble den store helten da Spania og Tyskland

møttes til finale i EM 2008.

Etter mange spennende kamper var det til slutt

Spania og Tyskland som møttes for å avgjøre hvilket land i Europa som er den beste fotballnasjonen.

Spanjolene kom til finalen etter å ha slått ut store fotballnasjoner som Italia i kvartfinalen og EMs store overraskelse Russland i semifinalen, mens Tyskland kjempet

seg til finalen etter å ha slått ut Portugal og Tyrkia.

Spanjolene jubler etter 1-0 seieren mot Tyskland

Begge lag serverte en heller tam finale, men Spania var best hele veien.

Det var Fernando Torres' scoring i det 32. minutt som til slutt

ga spanjolene seieren. Spanjolene klarte å holde 1-0 ledelsen

i andre omgang, og kunne etter 90 minutter slippe jubelen løs.

Åslaug Haga Trekker seg

Den profilerte SP-lederen og Olje-og energiminister Åslaug Haga trakk seg som minister og partileder.

Haga er den andre statsråden på fire måneder som forsvinner fra Stoltenberg-regjeringen.

Tidligere i år måtte likestillingsminister Manuela Ramin Osmundsen trekke seg fra sitt verv som følge av barneombudssaken.

Hele syv statsråder har forsvunnet fra regjeringen på tre år.

Åslaug Haga

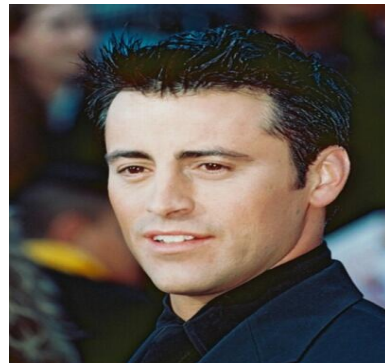
Omrokkinger i regjeringsskabelen

Hagas avgang som minister resulterte i omfattende omrokkinger i regjeringen. Etter statsråd med kongen den 20.juni, kunne statsminister Jens Stoltenberg presentere de nye ministrene. Lars Peder Brekk tok over som landbruksminister, mens Terje Ris Johansen ble arvtakeren til Åslaug Haga. Sylvia Brustad byttet departement og er den nye nærings- og handelsministeren, mens Bjarne Håkon Hansen tar over for henne og er den nye helse- og omsorgsministeren. Dag Terje Johansen ble arvtakeren til Bjarne Håkon Hansen og er den nye arbeids- og inkluderingsministeren. Etter et enormt mediekjør ble Haga sykemeldt først, og valgte deretter å trekke seg fra sine verv som partileder og olje- og energiminister.

Friends-stjerne saksøkt

Matt LeBlanc må møte sin tidligere agent i retten.

Camille Cerio, den tidligere agenten til den amerikanske skuespilleren Matt LeBlanc(40), mest kjent for sin rolle som Joey i TV-serien «Friends», skal ikke ha mottatt lønn av stjernen, ifølge IMDB. Nå saksøker Cerio Friends-stjernen for kontraktbrudd og hevder at skuespilleren skylder henne en million dollar.

Matt Le Blanc

LeBlanc mener å ha betalt Camille mer enn 200.000 dollar, men ifølge den tidligere agenten er beløpet betydelig mindre enn det LeBlanc tjener på rettighetene til serien «Friends» og «Joey».

Dima Bilan sjarmerte Europa

Årets Eurovision Song Contest gikk av stabelen i Beograd lørdag den 25.mai.

Etter en spennende finalekveld med artister fra 25 forskjellige land var det til slutt den russiske artisten Dima Bilan og hans bidrag "Believe" som stakk av med seieren.

Ukraina, Hellas og Armenia kom på henholdsvis andre, tredje og fjerde plass, mens hele Norges Maria Haukaas Storeng og hennes bidrag "Hold on be strong" kom på en femte plass, mens Sveriges Charlotte Perelli, som var blant forhåndsfavorittene måtte nøye seg med en 18.plass.

Neste års Eurovision Song Contest vil etter all sannsynlighet holdes i den russiske hovedstaden Moskva.

Russerne feirer seieren

Spinghar.org

Victory of Afghan National cricket team

Hundreds of people packed Kabul international airport to welcome the Afghan cricket team back home after it came first in the Division 5 final of the World Cricket League held in Britain. Afghanistan beat home team Jersey in a dramatic two-wicket win in

the final in a match which forms part of the qualification pathway to the 2011 World Cup.

The victory is a major sporting boost for war-torn Afghanistan.

Afghan President Hamid Karzai congratulated the team and the people of Afghanistan on their victory, calling the winning cricketers a cause for "pride."

"With this victory, the Afghan cricket team showed that despite the decades of war, and economical problems, Afghans can still be victorious", Karzai was quoted as saying in a statement issued by presidential palace.

Hundreds of men mostly dressed in Afghan traditional clothes and waving Afghan red-black-green flags waited for hours at Kabul international airport for the team's arrival.

he afghan cricket team

The crowd burst into a storm of applause and cheering when the team appeared at the terminal gate and the team's coach, Taj Maluk Mangal, lifted up the cup.

"Long live Afghanistan," "Long lives our

cricket team," supporters chanted as many danced the national anthem played by drums and trumpets, a traditional way of celebrating victories.

Afghanistan also beat Japan, Nepal, Bahamas and Botswana during the eight-day tournament.

Afghanistan and Jersey now qualify for the fourth division of the World Cricket League, to be held in Dar es Salaam, Tanzania, in October, putting the Afghan team one step closer to qualification for the ICC Cricket World Cup 2011.

Further stages will follow in Argentina and the United Arab Emirates leading to the top four associate or affiliate teams in the world booking their places at the World Cup to be staged in Bangladesh, India, Pakistan and Sri Lanka. Those four will join the 10 full members to decide the top one-day side in the world.

Cricket was not known in Afghanistan until the Soviet invasion forced many Afghans to take refuge in neighbouring Pakistan and settle there for decades.

After the fall of the Taliban regime in late 2001 in a US-led invasion, the cricket federation was established and the national team has taken part in several regional matches.

Cricket in Afghanistan

Cricket has been popular in Afghanistan since Afghan refugees in neighbouring

Pakistan - a country in which cricket is the national sport - watched the game then, when they returned to Afghanistan following the fall of the Taliban regime, brought back the game with them.

In neighbouring countries, such as Pakistan and India, cricket is huge, almost like a religion, and it could go that way in Afghanistan.

There are cricket leagues across 16 of Afghanistan's 21 provinces (one of the teams is a British military team), and almost all of the players are Afghan except those from the British military cricket team. The British embassy, and several English teams, donated kit to the Afghans and the English Cricket board has donated six cricket sets now in use in Kabul.

Now, Afghanistan even has its own cricket team, and it is desperate to play against the like of England, Australia, India, Pakistan, West Indies and Sri Lanka in the 2011 Cricket World Cup.

Hun er universets vakreste!

Natt til mandag den 14. juli gikk den 57. Miss universe konkurransen av stabelen i Nha Trang i Vietnam.

80 skjønnheter fra hele verden deltok i kåringen, men det var til slutt den latinske skjønnheten Dayana Mendoza fra Venezuela som ble kronet til universets vakreste. Hun blir altså den 5. skjønnheten fra det latinamerikanske landet som kan smykke seg med tittelen "Miss Universe" .

22 år gamle Dayana har ambisjoner om å bli interiørdesigner, og er i tillegg interessert i fotografi og reklame. Hun får nå et hektisk år foran seg med å jobbe for forskjellige veldedighetsorganisasjoner og besøke utvalgte land i verden.

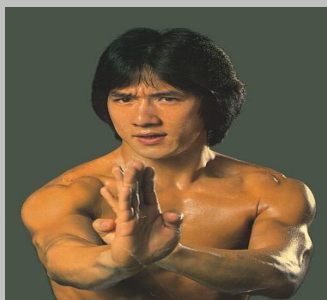

Hele 4 av 5 i topp 5-listen kommer fra samme kontinent. Miss Colombia, Taliana Vargas kom på andre plass, den dominikanske republikkens representant, Marianne Cruz, kom på tredje plass, mens skjønnheten fra Russland, Vera Krasova kom på tredje plass. Mexicos representant, Elisa Najera tok femte plassen.

Jackie Chan får eget museum.

Den 54-årige filmstjernen, Jackie Chan, mest kjent i vesten for Rush Hour-filmene får eget museum som skal stå ferdig i 2009.

Ifølge Chans hjemmeside, skal museet bygges i Shanghai og stå klart neste høst.

Museet skal inneholde effekter og kostymer fra Chans filmer, samt bilder og andre gjenkjennelige gjenstander.

Shakira får en halv milliard

Den colombianske verdensstjernen Shakira skifter plateselskap, og blir en halv milliard kroner rikere.

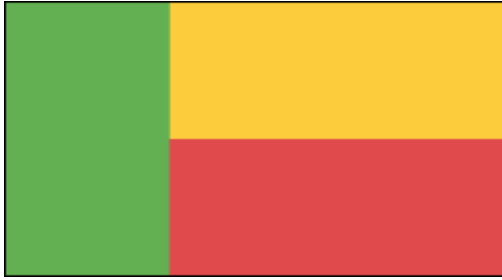
31-åringen dumper plategiganten Sony BMG, til fordel for den storsatsende konsertarrangøren Live Nation. Tidligere har Live Nation sikret seg avtaler med store artister som U2, Madonna og rapartisten Jay-Z.

Shakira

For å bytte til Live Nation får Shakira ifølge The New York Times mellom 70 og 100 millioner dollar - rundt 500 millioner kroner.

Benin

Republikken Benin tidligere kjent som Dahomey (inntil 1975) eller Dahomania ligger i Vest-Afrika, og grenser til Togo i vest, Nigeria i øst og Niger og Burkina Faso i nord. Den korte kystlinjen i sør fører til Bight of Benin. Hovedstaden er Porto-Novo, men regjeringen holder til i Cotonou.

Nasjonalnavn: Republique du Benin

President: Yayi Boni (2006)

Areal: 110619 km²

Folketall: 8 078 314

Hovedstad: Porto-Novo

Andre store byer: Parakou, Djougou

Mynteenhet: CFA Franc

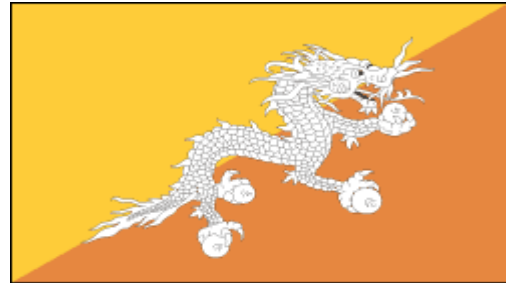

Språk: Fransk (offisiell), Fon, Yoruba, og diverse stammespråk

Religion: indigenous 50%, Kristendom 30%, Islam 20%

Lesekyndighet: 41% (2000)

Bhutan

Kongedømmet Bhutan er et land i Himalaya, lukket inne mellom India og Kina. Landet er til en viss grad økonomisk og politisk avhengig av India. Inntil 1961 var landet lukket for tilreisende, og fremdeles er turismen kontrollert.

Statsoverhode: Kong Jigme Khesar Namgyal Wangchukin (2006)

Statsminister: Lyonpo Jigme Thinley (2008)

Areal: 47,000 km²

Folketall: 2 327 849

Hovedstad: Thimphu

Mynteenhet: Ngultrum

Språk: Dzongkha

Religion: Lamaistic Buddisme 75%, Indisk- and Nepalesisk Hinduisme 25%

Lesekyndighet: 42%

Hjernetrim

Gåter

a) Gi meg noe å 'spise' og jeg lever videre, gi meg noe å 'drikke' og jeg dør. Hvem er jeg?

b) Lett som en fjær, men ingen greier å holde meg særlig lenge. Hvem er jeg?

c) Tramp på de levende og du hører ikke en lyd, gå over de døde og de klager og klynker. Hvem er de?

d) Synnes mor har tre barn. Det første kalte hun Tulla og det neste Prikken. Hva heter hennes tredje barn?

Alder

Jeg er pensjonist. Hvis du bytter om tallene i min alder, får du alderen på sønnen min. For ett år

siden var jeg dobbelt så gammel som ham. Hvor gamle er vi to i dag?

Hvor mange måneder?

Noen måneder har 31, dager, noen har 30 dager, men hvor mange har 28 dager?

Hvilket land?

- S +

- NN + LIA

Trafikk forseelse?

En kvinne uten førerkort svinger til høyre inn i en gate mot skiltet "høyresving forbudt". Da hun kommer til neste veikryss svinger hun inn i en enveiskjørt gate, til tross for tydelig skilting om at dette ikke er tillatt. En politikonstabel ser hele hendelsesforløpet, men foretar seg ingenting. Hvordan kan dette ha seg?

Hvem ser han på bildet?

En mann ser på et fotografi og sier: "Av brødre og søstre har jeg ingen, men den mannens far er sønn til min far." Hvem var på bildet?

Hva er sammenhengen?

Det er en sammenheng mellom ordene som er listet nedenfor. Klarer du å finne ut hva som er fellesnevneren for dem? Ordene er:
STUDENT - DEFINITIV - FØRST - SNOP - AFGHANISTAN.

Fartskontroll

En politimann tok fartskontroll. Han kjedet seg veldig fordi det ikke var noen som kjørte for fort. Så kom det plutselig en som kjørte for fort. Politimannen stoppet han og sa:

- Jeg har ventet lenge på deg. Mannen svarte kjapt:
- Jeg kom så fort jeg kunne.

En gammel dame gikk til legen og spurte:

- Hvorfor får jeg alltid vondt i det ene øye når jeg drikker kaffe?
Legen: - Du burde kanskje ta ut skieen før du begynner og drikke.

Orangutangen

En arbeidsløs mann prøvde fortvilet å få seg jobb. Til slutt fikk han jobb som orangutang i en dyrehage. Den ekte orangutangen var nemlig død, og dyrehagen klarte ikke å få tak i en ny. Første dag på jobben fikk mannen utlevert et orangutang-kostyme og fikk beskjed om å svinge seg fra tre til tre. Dette gikk bra en lang stund, men plutselig brakk en gren så mannen falt ned i tiger-gården. Straks kom tre tigre knurrende mot ham.

- Hjelp, de spiser meg!, skrek mannen. Da hvisket den ene av tigrene:
- Hold kjeft, ellers mister vi jobben hele gjengen.

A man is about to die

As he lay on his deathbed, the man confided to his wife, "I cannot die without telling you the truth. I cheated on you throughout our whole marriage. All those nights when I told you I was working late, I was with other women. And not just one woman either, but I've slept with dozens of them."

His wife looked at him calmly and said, "Why do you think I gave you the poison?"

Newest son-in-law

A very successful businessman had a meeting with his new son-in-law. "I love my daughter, and now I welcome you into the family," said the man. "To show you how much we care for you, I'm making you a 50-50 partner in my business. All you have to do is go to the factory every day and learn the

operations."

The son-in-law interrupted, "I hate factories. I can't stand the noise."

"I see," replied the father-in-law. "Well, then you'll work in the office and take charge of some of the operations."

"I hate office work," said the son-on-law. "I can't stand being stuck behind a desk all day."

"Wait a minute," said the father-in-law. "I just make you half-owner of a moneymaking organization, but you don't like factories and won't work in a office. What am I going to do with you?"

"Easy," said the young man. "Buy me out."

Kontakt annonse

En ensom mann ville så gjerne ha en kone. Derfor satte han en annonse i avisen:

"Kone søkes"

Neste dag fikk han massevis av brev, på alle brevene sto det:

"Du kan godt få kona mi"

Hans og Grete

En fattig tømmerhugger bodde i en liten hytte med kona og de to barna sine. Hytta lå like ved skogkanten. Foreldrene var så fattige at de besluttet å sette barna ut i skogen. De hadde ikke råd til å ha dem hjemme lenger.

Barna hørte hva foreldrene hadde i sinne, og Hans klatret ut av vinduet for å samle små kiselsteiner. Da foreldrene førte barna ut i skogen, slapp han steiner ned på bakken der de gikk. Slik kunne de lettere finne veien hjem når foreldrene gikk fra dem. Han passet hele tiden på at foreldrene ikke så hva han gjorde.

Da de var kommet dypt inn i skogen, gjorde foreldrene opp ild og sa til barna sine: "Legg dere her. Vi går inn i skogen etter ved, og er tilbake om en stund." Men da det var blitt mørkt, hadde foreldrene ennå ikke kommet tilbake, og Grete var så redd. Litt etter kom månen frem, og i lyset fra den skinte kiselsteinene i mørket. Og da Hans og Grete fant veien hjem, ble foreldrene glade, selv om de ikke hadde råd til å la dem bo hjemme.

Om morgenen fikk barna et stykke brød hver, og igjen tok foreldrene dem med dypt inn i skogen. Denne gang smuldret Hans opp brødet og strødde på bakken, slik at de skulle finne veien hjem. Men da mørket falt på, og månen tittet frem, hadde småfuglene spist alle brødsmulene. Barna prøvde forgjeves å finne veien ut av skogen, og de forvillet seg stadig dypere inn i den. Til slutt kom de til et pepperkakehus med vinduer av sukkerglasur. Hans brakk et stort stykke av taket, og Grete tok en bit av vinduet. Da hørtes en stemme innefra: "Knekke, knekke, knas, knas, hvem knekker biter av huset mitt?" "Det er vinden", ropte barna. Da gikk døren opp, og en stygg, gammel kone kom ut. "Vær ikke redde, kjære barn. Kom inn, så skal dere få mat og en deilig seng å sove i," sa kona. Men hun var egentlig en slem heks.

Hans og Grete fikk deilig gåsestek, og siden la de seg til å sove. - Heksens plan var å spise dem. Neste morgen plasserte hun Hans i et bur for å fete ham opp. Grete måtte lage masse god mat til Hans, men selv fikk hun nesten ingenting å spise. Hver morgen sa heksen: "Vis meg fingeren din, Hans." Hver gang holdt Hans fram et avnaget kjøttbein, og heksen undret seg over at han ikke ble fetere. Da hun ikke hadde tålmodighet til å vente lenger, sa hun til Grete: "Skynd deg ut etter vann, ditt dovendyr. Jeg har satt på ovnen. Pass på at den ikke blir for varm!" "Hvordan gjør man det? Vis meg!" sa Grete. "Dumme gås," sa heksa, og krøp inn i ovnen. Grete skyndte seg å stenge ovnsdøren. Hun låste Hans ut av buret, og de gav seg på hjemvei. Faren deres hadde sørget og tenkt mye på barna sine. Kona hans var død i mellomtiden. Hans og Grete hadde med seg mange skatter hjem fra huset til heksa. Og siden levde de lykkelig sammen med faren alle sine dager.

Baklava

Baklava er en velkjent dessert i landene rundt middelhavet og Midtøsten. Hvert land i regionen har satt sitt eget preg på desserten.

Ingredienser

500 g filodeig
150 g usaltet smør smeltet
200 g hakkede valnøttkerner

200 g hekkede pistasjnøtter

150 g hakkede mandler
3 ss sukker
1/2 ts malt kanel
250 g sukker
2 ss sitronsaft
2 ss honning
2 1/2 dl vann
3 hele nellik
1 kanelstang

Slik gjør du:

Tin filodeigen (dersom den er frossen), men legg den mellom et fuktig kjøkkenhåndkle så den ikke tørker inn. Bland nøtter sukker og kanel. Pensle en langpanne med litt smør. Legg en plate filodeig i langpannen og pensle dette med smør. Pensle 3 lag til og legg dem oppå hverandre. Brett inn deigendene på den korte siden. Legg på halvparten av fyllet og dekk dette med ytteligere 4 lag smørpenslet filodeig. Fordel resten av fyllet og 4 nye smurte filoflak. Lag rutemønster i de øverste filodeigflakene. Pensle overflaten med smør. Stek baklaven i ovn på 180 grader i ca 30 minutter til overflaten er gyllen og sprø.

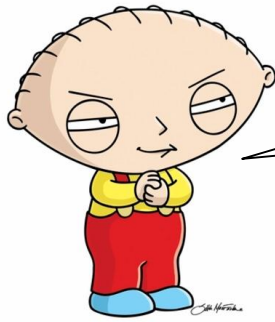

Sirup

Kok først sirupen under svak varme med nellikene og kanelstangen men uten honningen. Etter 10 minutter tilsettes honningen og sirupen kokes i ytterligere 5 minutter. Fjern nellikene og kanelstangen og fordel den avkjølte sirupen over den varme baklavaen. Når kaken er kald skjæres den i ruter.

Bon appetite!

Hvor mye vet du?

1. Hva heter provinshovedstaden i Samangan?
2. Hva heter samferdselsministeren i Norge?
3. I hvilken by finner man Central Park?
4. Hva heter kulturministeren i Afghanistan?
5. Hvor ble fotball EM 2008 arrangert?
6. Hva heter hovedstaden i Kypros?
7. Hvilket land kommer kampsporten karate fra?
8. Hvilken TV-kanal viste "ut i vår hage"?
9. Hvem er demokratenes kandidat til presidentvalget i USA?
10. Hva heter dronningen i Jordan?
11. Hvilken by er fotballaget Start fra?
12. Hva heter presidenten i Argentina?
13. Hvilket arkitektfirma har tegnet det nye operabygget i Oslo?
14. Hvor langt er et lysår?
15. Hvem har regissert "Lange flate ballær" filmene?
16. Hva er den kjemiske formelen for gull?
17. I hvilken by holdes de 29. olympiske sommerleker?
18. Hvem representerte Norge i Eurovision Song Contest 2008?
19. Hvem vant fotball EM 2008?
20. Hvilken by er Europas kulturhovedstad i 2008?

10-15 riktige
Godt! Men du har fortsatt
et lite stykke igjen!

0-5 riktige
Vi har vel ikke fått
solstikk allerede, eller?

15-20 riktige
Perfecto! Du får æren av å
tenne OL-ilden i Beijing J

